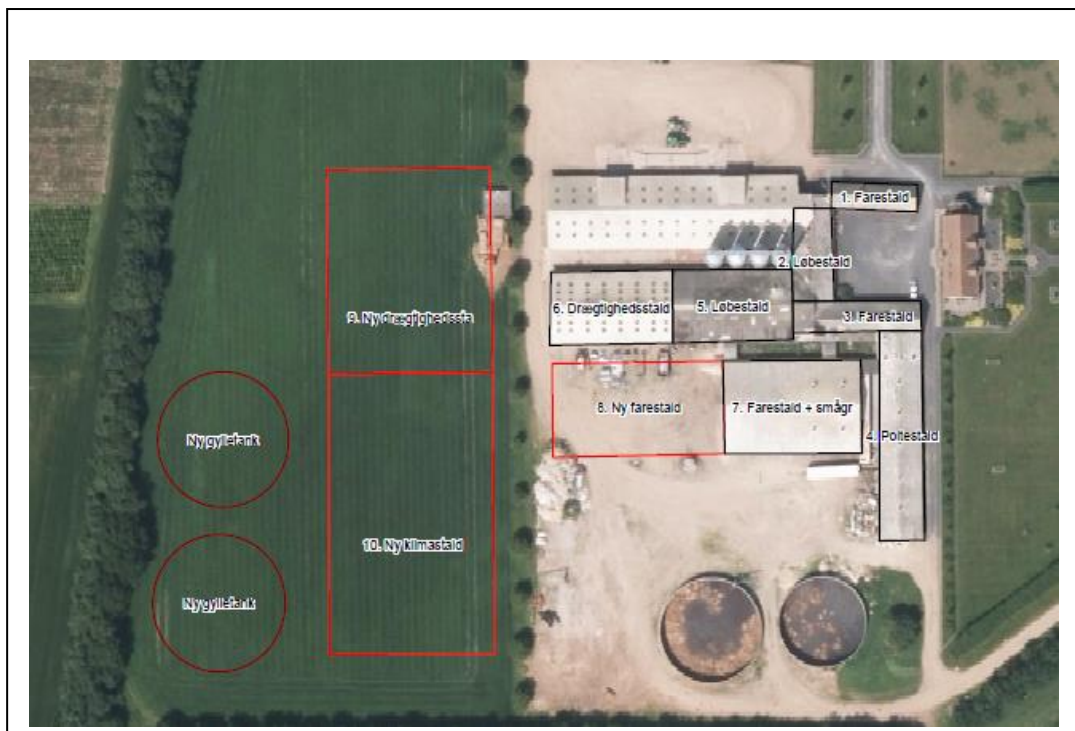

Tillæg nr. 1 til Miljøgodkendelse af 5. februar 2010

af Vester Bordinggaard,
Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg

- efter § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v.
af husdyrbrug

Annonceres den 28. marts 2014
Klagefristen udløber den 25. april 2014
Søgsmålfristen udløber den 28. september 2014

Registreringsblad

Landbrugets navn og beliggenhed	Vester Bordinggaard Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg
Matrikel nr. Ejerlav	2a, V. Bording, Balle 6e og 6p, Ø. Bording By, Balle, 4m og 3f, Sinding By, Sinding,
Cvr. nummer P-nummer CHR-nummer Ejendomsnummer	12335687 1000370659 39914 7400016316
Ejer af ejendommen/ansøger Adresse Tlf. Mobil E-mail	Knud Thomsen, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg 8685 5547 4143 5547 info@vesterbordinggaard.dk
Driftsansvarlig	Knud Thomsen
Brugstype	Sobesætning med produktion af smågrise og Polte.
Godkendelsesbetegnelse	Tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 5. februar 2010
Sags nr.	<u>EJD-2014-00602</u>
Dato for godkendelse	28. marts 2014
Tilsynsmyndighed	Silkeborg Kommune
Næste revurdering af godkendelsen	år 2018
Næste revurdering af tillæg nr. 1 til miljøgodkendelsen	år 2020

Ansøgers Konsulent:

Navn: Kjartan Einarson, LMO
Adresse: Samsøvej 33, 8382 Hinnerup
Tlf.nr. 87 28 22 65
E-mail: kje@lmo.dk

Indholdsfortegnelse

REGISTRERINGSBLAD	2
1. INDLEDNING	4
2. ANSØGNING	4
3. AFGØRELSE	5
4. ÆNDRERE OG NYE VILKÅR TIL DRIFT OG EGENKONTROL	6
5. OFFENTLIGHED	10
6. KLAGEVEJLEDNING	11
7. INTERESSENTLISTE FOR HØRINGSPERIODE OG OFFENTLIGGØRELSE	12
8. SILKEBORG KOMMUNENS VURDERINGER	13
8.1. Lokalisering og landskab	13
8.2. Husdyrhold, staldanlæg og drift mm.	16
8.3. Bedste tilgængelige teknik (BAT)	18
8.3.1 Produktion og opbevaring af husdyrgødning	28
8.4. Forurening og gener fra husdyrbruget	29
8.4.1 Lugt	29
8.5 Ammoniak og natur.....	31
8.6. Påvirkning fra arealer	36
8.6.1 Påvirkning af søer, vandløb og fjorde.....	36

1. Indledning

Silkeborg Kommune har den 7. marts 2014 modtaget ansøgning om tillæg til miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 af svinebruget Vester Bordinggaard, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg. Ansøgning om tillæg er indsendt via www.husdyrgodkendelse.dk med skema id 61351.

Vester Bordinggaard blev i 2010 miljøgodkendt i forbindelse med en udvidelse fra 213 DE. til 537 DE. Husdyrbruget blev miljøgodkendt til en produktion på 2100 årssøer med tilhørende smågrise til fravæning og polte til egen soproduktion.

Derudover blev det tilhørende harmoniareal på 336,7 ha ejet/forpagtede arealer, samt 214,69 ha aftale arealer godkendt. I dette tillæg til miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 behandles kun ændringerne i forhold til det tidligere miljøgodkendte. Der ansøges om etablering af 2 nye svinestalde og 76,4 ha nye ejede og forpagtede udspretningsarealer.

2. Ansøgning

Vester Bordinggaard, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg har ansøgt om tillæg til miljøgodkendelse efter husdyrlovens § 12 stk. 3, til ændring af dyreholdet, samt til at bygge 2 nye stalde og 2 nye gyllebeholdere med teltoverdækning. De 2 nye gyllebeholdere er godkendt i miljøgodkendelsen af 5. februar 2010.

Det er stort set de samme arealer der bruges til udspreddning af gylle, men ændringen af dyreholdet medfører et ændret dyretryk på arealerne. Desuden udgår nogle af aftalearealerne og nogle aftalearealer er i dag forpagtede, se nærmere i afsnit 8.6.

Der søges om tillæg til miljøgodkendelsen, da det nu planlagte projekt ikke kan rummes i den eksisterende miljøgodkendelse. Det betyder, at der i ansøgt drift sker en reduktion fra 2.100 årssøer til 1.200 årssøer, men til gengæld bygges der en klimastald til produktion af smågrise

Ansøgning om tillæg til miljøgodkendelse omfatter følgende ændringer:

Der etableres en ny kombineret klima- og løbe/drægtighedsstald på ca. 4.300 m² (stald nr. 9 og 10). Der bygges desuden en ny farestald på ca. 1.000 m² (stald nr. 8).

I dette tillæg til miljøgodkendelsen søges om, at udvide dyreholdet fra 543 årssøer (126,3 DE) og tilhørende smågrise (p.t. 28/årso = 15.204 stk.) til ca. 30 kg (86,9 DE). I alt 213,2 DE. til 493,34 DE. Antallet er årssøer udvides til 1200 stk. med tilhørende produktion af polte og smågrise til 32 kg. Se tabel 8.2.1. og 8.2.2

I miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 er der givet tilladelse til et dyrehold bestående af 2100 årssøer med smågrise til fravæning og polte svarende til 537 DE., samt opførelse af 3 nye stalde, 3 gyllebeholdere og 4 kornsiloer; der nedlægges tilsvarende en del nuværende bygningsmasse.

Dette projekt medfører en nedgang i dyreholdt fra 537 DE til 493,34 DE, svarende til 43,66 DE, samt opførelse af færre bygninger set i forhold til det miljøgodkendte. Desuden vil de eksisterende bygninger fortsat være i brug. Der vil ikke være behov for etablering af gyllekøling i dette projekt. Vilklårene fjernes derfor.

Der ansøges om et dyrehold på 1200 stk. årssøer, 38.400 stk. smågrise fra 7,2-32 kg, samt 800 stk. sopolte i årsproduktion, svarende til 493,34 DE.

Staldenes placering fremgår af oversigtskortet på bilag 1.

Der ændres i aftaler om afsætning af gylle til 3. mand. Der er 76,4 ha nye ejede og forpagtede udspretningsarealer. Det samlede aftaleareal reduceres fra 214,7 ha til 179,7 ha da nogle af aftalearealerne nu forpagtes.

I dette tillæg beskrives og vurderes kun på de ansøgte ændringer der er i forhold til den meddelte miljøgodkendelse af 5. februar 2010. Hvor andet ikke er angivet, er miljøgodkendelsen af Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg af 5. februar 2010, stadig gældende.

3. Afgørelse

Med indeværende tillæg nr. 1 til miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 på Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg (CVR 12335687) meddeler Silkeborg Kommune hermed godkendelse til følgende:

- Etablering af en 2 nye stalde og 2 nye gyllebeholdere. Staldenes pladering og størrelse fremgår af bilag 1.
- Etablering af et dyrehold på 1200 stk. årssøer, 38.400 stk. smågrise fra 7,2-32 kg, samt 800 stk. sopolte i årsproduktion, svarende til 493,34 DE. Dyreholdets fordeling i de enkelte staldafsnit fremgår af bilag 1.

Tillæg nr. 1 meddeles efter § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug¹ (Husdyrloven). Tillægget er betinget af, at vilkårene til drift og egenkontrol i afsnit 4 overholdes.

Tillægget medfører ændringer af vilkår i den eksisterende miljøgodkendelse. Hvor der ikke udtrykkeligt er fastsat ændrede vilkår, videreføres vilkårene fastsat i miljøgodkendelsen af 5. februar 2010.

Afgørelsen er truffet på grundlag af ansøgningsmateriale indsendt via Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 7. marts 2014, samt efterfølgende supplerende oplysninger i perioden frem til den 25. marts 2014.

Der gøres opmærksom på, at et tillæg efter reglerne i Husdyrloven ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, dispensation m.v. efter anden lovgivning. Herunder kan det nævnes, at en eventuel byggetilladelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand m.v. skal søges separat hos Silkeborg Kommune.

Udnyttelse

Tillæg nr. 1 til miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 træder i kraft den 28. marts 2014. Opmærksomheden henledes på, at såfremt afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen.

Tillægget skal være udnyttet inden to år fra dato for meddelelse af miljøgodkendelse, dvs. senest den 28. marts 2016, ellers bortfalder den jf. § 33 stk. 1 i husdyrloven. Tilladelsen eller godkendelsen anses for udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder.

---

¹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet i de seneste 3 år. Fravigelser, som skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes ikke som kontinuitetsbrud.

Retsbeskyttelse

Med dette tillæg følger der 8 års retsbeskyttelse på de nye vilkår, der er nævnt i afgørelsen. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele påbud eller forbud før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Revurdering

Silkeborg Kommune skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tage virksomhedens miljøgodkendelse op til revurdering, jf. § 17 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug*. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år efter godkendelse. Det er derfor planlagt at igangsætte den første revurdering i 2018, hvilket er regnet på baggrund af miljøgodkendelsen fra 2010.

4. Ændrede og nye vilkår til drift og egenkontrol

I det følgende fremgår de vilkårsændringer, samt nye vilkår der meddeles i tillægget. Opbygningen er således, at eksisterende vilkår fra miljøgodkendelsen af 5. februar 2010, som ændres/ophæves er vist i et felt med kryds over. Derefter fremgår vilkår som erstatter det eksisterende samt nye vilkår.

Vilkår i miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 som ophæves:

<ul style="list-style-type: none">
• Der må maksimalt være et dyrehold på 2100 årssøer med smågrise op til gennemsnitligt 8,5 kg og 1200 stk. polte pr. år, svarende til maksimalt 537 dyreenheder (DE).
4.3 Fodring <ul style="list-style-type: none">
• Foderblandinger til søer må gennemsnitligt indeholde 131 g råprotein pr FE og 4,3 g P/FE.
• I beregningerne er anvendt normen for antal smågrise som er 24,6/årsso for N og 25,6/årsso for P.
5.4 Gylle separering <ul style="list-style-type: none">
• Ved anvendelse af mobilt gylleseparationsanlæg skal det sikres, at alt eventuelt spild opsamles på støbt plads og føres tilbage til gyllesystemet.
• Separationsanlægget skal vedligeholdes og kontrolleres ifølge producentens anvisninger herom.
• Inden gylleseparationsanlægget etableres skal fremsendes dokumentation for, at betonpladsen dimensioneres til den maksimale oplagrede fiberfraktion. Der skal desuden indsendes projekttegninger afløbsplan.
5.5 Gyllekøling <ul style="list-style-type: none">
• Gyllekøleanlægget etableres med en køleeffekt på 15 W/m² gyllekumme.
• Anlægget udstyres med timetæller til registrering af anlæggets faktiske antal driftstimer.
• Der installeres en kølemaskine med en køleeffekt på mindst 66,5 kW. Dokumentation for den installerede køleeffekt leveres af det firma, som leverer gyllekøleanlægget.

- Anlæggets faktiske driftstid styres af varmekonsumet i stalde og øvrige varmeaftagere. Såfremt den gennemsnitlige driftstid på varmepumpen er under de beregnede 5684 timer pr. år, skal der kunne redegøres for denne afvigelse.
- Den månedlige driftstid, hvor varmepumpen kører, skal indføres i en driftsjournal.
- Anlægget til gyllekøling skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig i anlægstypen. Nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.

6 Driftsjournal:

- Følgende skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften.
  - Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan.
  - Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af de enkelte staldafsnit og med hvilke midler, mængder og hvordan.
  - Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget.
  - Hvornår, der er foretaget aflæsning af gyllekøleanlæggets effektivitet. Hvornår der er foretaget kontrol og justering af gyllekøleanlægget, og hvad der er evt. er udført af vedligehold.
  - Aflæsningsdata for timetæller på gyllekøleanlæg, samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler

7.3 Kvælstof og fosfor til fjord og hav

- Fosforoverskuddet må ikke overstige 1,5 kg P/ha/år. Det forudsættes at der ikke tilføres fosfor med handelsgødning/uorganisk gødning, såfremt der er balance eller fosforoverskud på arealerne (startgødning til majs undtaget). Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor.

Nye vilkår:

Da der ikke etableres gyllekøling i dette projekt fjernes vilkår til dette. Det medfører en mindre ændring af kravene til driftsjournal, som ændres til nedenstående.

6 Driftsjournal:

Følgende skal registreres i driftsjournal, der skal opbevares på bedriften.

- Hvornår der er foretaget fluebekæmpelse, med hvad og hvordan.
- Hvornår der er foretaget rengøring / desinfektion af de enkelte staldafsnit og med hvilke midler, mængder og hvordan.
- Hvornår der er foretaget aflæsning af elforbrug / vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad evt. der er foretaget for at reducere forbruget.
- vedligehold.

3.1.1 Tillæg til miljøgodkendelse skal være udnyttet senest 2 år efter tidspunktet for offentliggørelse. Tilladelsen eller godkendelsen anses for udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder.

3.1.2 Hvis tillægget til miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet i de seneste 3 år. Fravigelser, som skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes ikke som kontinuitetsbrud.

Dyrehold

8.2.1 Der må maksimalt være et dyrehold på 1200 årssøer og 38.400 smågrise (7,3kg – 32kg) og 800 stk. slagtesvin/polte i årsproduktion, svarende til 493,34 DE (2013 beregning).

8.2.2 Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor

<i>Dyrehold og staldtype for ansøgt drift</i>	<i>Staldafsnit nr.</i>	<i>Vægt-/aldersgrænser</i>	<i>Antal årssdyr</i>	<i>Stipladser</i>	<i>DE</i>
<i>Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,</i>	<i>1</i>		<i>88</i>	<i>22</i>	<i>6,15</i>
<i>Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, delvist spaltegulv</i>	<i>2</i>		<i>80</i>	<i>60</i>	<i>5,87</i>
<i>Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,</i>	<i>3</i>		<i>84</i>	<i>21</i>	<i>12,96</i>
<i>Polte</i>	<i>4</i>	<i>32-107</i>	<i>800 stk. Produceret/år</i>	<i>230</i>	<i>22,22</i>
<i>Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, delvist spaltegulv</i>	<i>5</i>		<i>160</i>	<i>120</i>	<i>25,92</i>
<i>Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, dybstrøelse og delvist spaltegulv</i>	<i>6</i>		<i>253</i>	<i>190</i>	<i>40,99</i>
<i>Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,</i>	<i>7</i>		<i>312</i>	<i>78</i>	<i>21,82</i>
<i>Smågrise, delvist spaltegulv</i>	<i>7</i>	<i>7,2 til 32</i>	<i>3900 stk. Produceret/år</i>	<i>600</i>	<i>19,58</i>
<i>Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,</i>	<i>8</i>		<i>716</i>	<i>180</i>	<i>50,07</i>
<i>Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvist spaltegulv</i>	<i>9</i>		<i>707</i>	<i>529</i>	<i>114,55</i>

Smågrisestald, delvist spaltegulv	10	7,2 til 32	34.500 stk. Produceret/år	5300	173,2
Dyreenheder i alt					493,34

Opbevaringsanlæg

- 8.2.3 De 2 nye gyllebeholdere på hver 3.500 m³ skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning. Efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes / reetableres umiddelbart efter. Skader på fast overdækning skal udbedres hurtigst muligt.
- 8.2.4 Der skal etableres jordvold rundt om de 2 beholdere, der kan tilbageholde mindst 1.500 m³, svarende til det indhold, på en beholder, som er over terræn.

Fodring

BAT for ammoniak

- 8.2.5. Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end 27.382 kg N pr. år.

- "N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr årssø} = ((F_{Eso} \text{ pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso})/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

Egenkontrol

- 8.2.6. Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
- antal årssøer
  - antal fravænnede pr. årssø
  - fravænningsalder og -vægt
  - foderforbrug pr. årssø

Det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

- 8.2.7. N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september år (for eksempel 2011) til 15. februar i år (for eksempel 2013).
- 8.2.8 Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.
- 8.2.9 Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 8.2.10 Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som P ab dyr pr. årssø x antal årssøer skal være mindre end $4,85 \times 1200 = 5.220 \text{ kg P pr. år.}$

- "P ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$P \text{ ab dyr pr årssø} = (FE \text{ pr. årssø} \times \text{gram fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}).$$

Egenkontrol

- 8.2.11 Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
- antal årssøer
  - grise pr. årssø
  - fravænningsalder og -vægt
  - foderforbrug
  - det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEso i foderblandingerne.
- 8.2.12 P ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september år (*for eksempel 2012*) til 15. februar i år (*for eksempel 2014*).
- 8.2.13 Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.
- 8.2.14 Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

5. Offentlighed

Nabohøring af udkast til afgørelse

Det er Silkeborg Kommunes vurdering, at tillægget med de stillede vilkår, der behandles efter § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på miljøet. Da der er tale om et tillæg, er offentligheden ikke informeret tidligt i beslutningsprocessen ved offentlig annoncering jvf. Husdyrlovens § 55 stk. 2.

I henhold til Husdyrlovens § 56 stk. 1 skal kommunen give skriftlig orientering til naboerne inden der meddeles godkendelse eller tilladelse efter Husdyrloven, medmindre det vurderes at være af underordnet betydning.

Silkeborg Kommune har besluttet, at undlade partshøring i denne afgørelse.

Hovedårsagen hertil er et stærkt ønske fra ansøger om, at projektet skal udføres hurtigst muligt, hvilket begrundes i økonomiske årsager.

Desuden er det ansøgte projekt på stort set alle områder mindre end det tidligere miljøgodkendte. Dette projekt medfører en nedgang i dyreholdt på 43,66 DE. fra 537 DE. til 493,34 DE., samt opførelse af færre bygninger, set i forhold til det miljøgodkendte. Desuden er dyretrykket på udbringningsarealerne uændret i forhold til det miljøgodkendte.

Kommunen har vurderet, at der ikke er nogen parter i denne sag, som kan antages at være i besiddelse af oplysninger, som kan have så væsentlig betydning, at der ikke kan træffes afgørelse, når der i det ansøgte, er tale om en nedgang i støv, støj, lys mv. samt en nedgang i påvirkningen af det omgivende miljø med forurenende stoffer.

Kommunens afgørelse om, at undlade nabo- og partshøring sker med hjemmel i Forvaltningslovens § 19 stk. 2.

Offentliggørelse af afgørelse

Afgørelse om tillæg til miljøgodkendelse bekendtgøres ved annoncering på kommunens hjemmeside www.silkeborgkommune.dk/borger/Miljoe-energi-og-affald/Annonceringer den 28. marts 2014.

Afgørelse med bilag er fremsendt til interessenter, som fremgår af afsnit 7, *Interessentliste for høringsperiode og offentliggørelse*.

6. Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* klages over Kommunens afgørelse. Klageberettigede omfatter ansøger, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Afgørelsen vil blive offentliggjort den 28. marts 2014 på kommunens hjemmeside www.silkeborgkommune.dk/borger/Miljoe-energi-og-affald/Annonceringer

Eventuel klage skal være skriftlig og stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men skal indsendes til Silkeborg Kommune, Søvej 1, 8600 Silkeborg eller, så vidt det er muligt, per e-mail til landbrug@silkeborg.dk. Klagen skal være modtaget senest 4 uger fra offentliggørelsen dvs. senest **den 25. april 2014** indenfor kontorets åbningstid.

Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet umiddelbart efter klagefristens udløb. Ansøger vil få besked af kommunen, hvis der kommer klager over afgørelsen.

For at få behandlet en klage, koster det et gebyr på 500 kr., som skal betales til Natur- og Miljøklagenævnet. Se vejledning om klagegebyr og procedurer omkring dette på: <http://www.nmkn.dk/Vejledninger/Klagegebyr/>

En klage har normalt ikke opsættende virkning, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet beslutter andet. Hvis tilladelsen indeholder vilkår til sikring af de landskabelige værdier eller vilkår om placering af gyllebeholdere, må tilladelsen ikke udnyttes før klagefristens udløb, og i disse tilfælde har klagen opsættende virkning, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet beslutter andet. Udnyttelse af tilladelsen sker på ansøgers eget ansvar og indebærer ingen begrænsninger i Natur- og Miljøklagenævnets ret til at ændre eller ophæve afgørelsen.

Ifølge § 90 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort, dvs. senest den 28. september 2014.

Venlig hilsen

Peter Fabrin
Ingeniør

Morten Horsfeldt Jespersen
Sektionsleder

7. Interessentliste for høringsperiode og offentliggørelse

Orienteret om udkast til afgørelse med bilag er sendt til følgende:

Ansøger og ansøgers konsulent

Knud Thomsen, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg.

Miljøkonsulent Kjartan Einarson, LMO, Samsøvej 33, 8382 Hinnerup, E-mail: kje@lmo.dk

Afgørelse med bilag er sendt til følgende:

Ansøger og ansøgers konsulent

Knud Thomsen, Vester Bordingvej 1, 8600 Silkeborg.

Miljøkonsulent Kjartan Einarson, LMO, Samsøvej 33, 8382 Hinnerup, E-mail: kje@lmo.dk

Ejere af forpagtede arealer

Jørgen Knudsen, Sinding Hovvej 15, 8600 Silkeborg

Knud Jørgensen, Kompedalvej 2, 7442 Engesvang

Klageberettigede organisationer m.v.	
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 Kbh. Ø,	dnsilkeborg-sager@dn.dk
Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten	ta@sportsfiskerforbundet.dk post@sportsfiskerforbundet.dk lbt@sportsfiskerforbundet.dk
Det økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N,	husdyr@ecocouncil.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh. V.	natur@dof.dk
Sundhedsstyrelsen, Embedslægerne Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg,	senord@sst.dk
Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia,	mail@dkfisk.dk
Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark,	nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1. sal, 1651 Kbh. V,	ae@aeraadet.dk
Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postbox 2188, 1017 Kbh. K,	fbr@fbr.dk
Gjern Natur,	post@gjern-natur.dk

8. Silkeborg Kommunes vurderinger

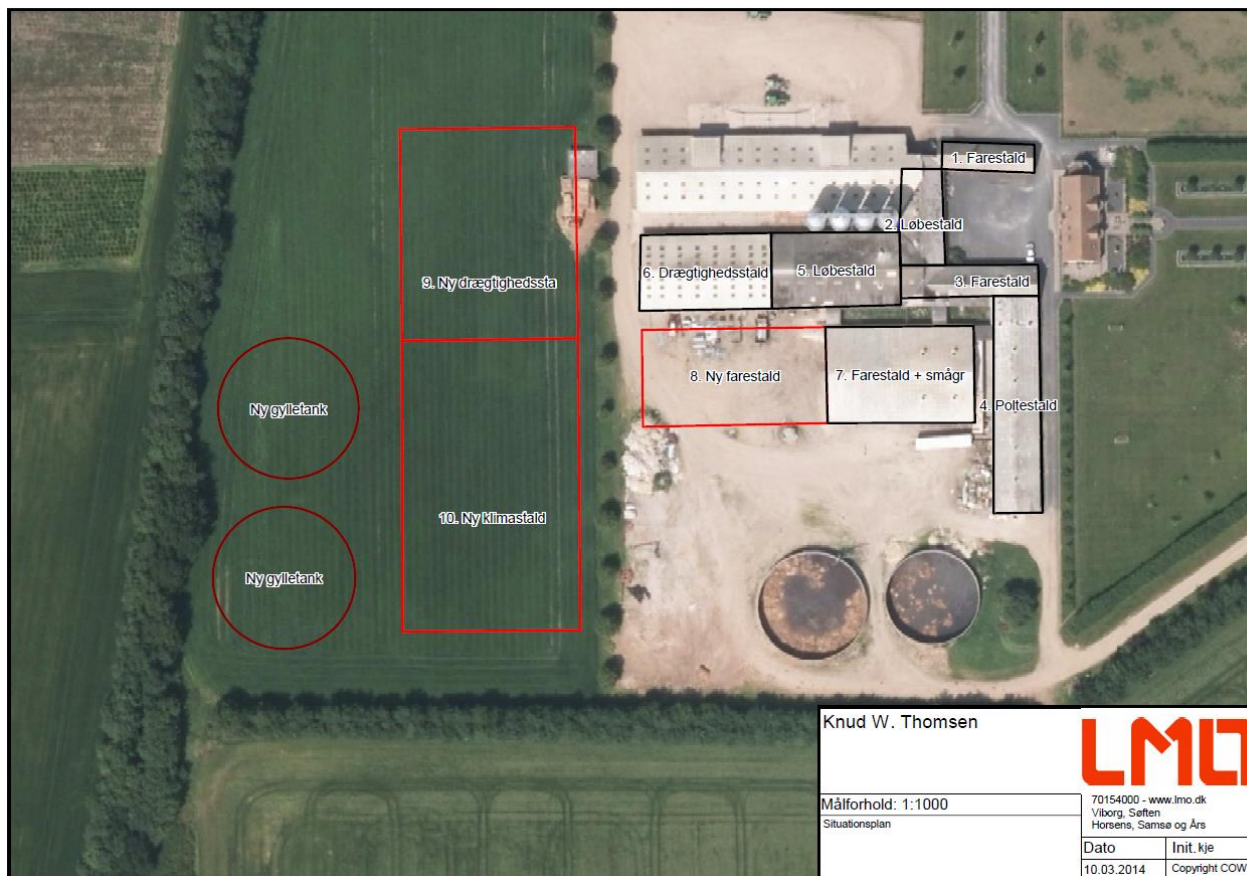
8.1. Lokalisering og landskab

Byggeri

Som det fremgår af oversigtskortet på figur 8.1.1 bygges der en ny kombineret klima- og løbe/drægtighedsstald med en længde og bredde på ca. 108m x 40m = ca. 4.320 m² (stald nr. 9 og 10). Stalden placeres ca. 15 m vest for den eksisterende stald nr. 6. Der bygges desuden en ny farestald med en længde og bredde på ca. 42m x 24m = ca. 1.000 m² (stald nr. 8), som bygges i forlængelse af stald nr. 7. Der etableres desuden 2 stk. gyllebeholdere på hver 3.500 m² lige vest for den nye klima- og drægtighedsstald. De 2 gyllebeholdere er vurderet i den eksisterende miljøgodkendelse.

De nye stalde og gyllebeholdere bygges i tilknytning til de eksisterende stalde. Bygningerne opføres i samme materialer og farver som de eksisterende stalde. De nye stalde bygges syd og vest for de eksisterende stalde på ejendommen. De nye gyllebeholdere med teltoverdækning bygges længst mod vest. Placeringen kan ses på figur 8.1.1 og bilag 1.

Figur 8.1.1. Oversigt over staldanlæg på Vester Bordingvej 1.

Generelle afstandskrav

I nedenstående tabel 8.1.1 er korteste afstand fra det nærmeste hjørne på de nye staldanlæg til nærmeste nabobeboelse, byzone mv. jf. husdyrlovens § 6 angivet. I tabel 8.1.2 er angivet korteste afstand fra nye anlæg til naboskel, vandforsyningsanlæg m.v. jf. husdyrlovens § 8.

I henhold til husdyrlovens §§ 6 og 8 må de nye staldanlæg og gyllebeholdere ikke opføres indenfor de afstande som fremgår af tabellerne nedenfor.

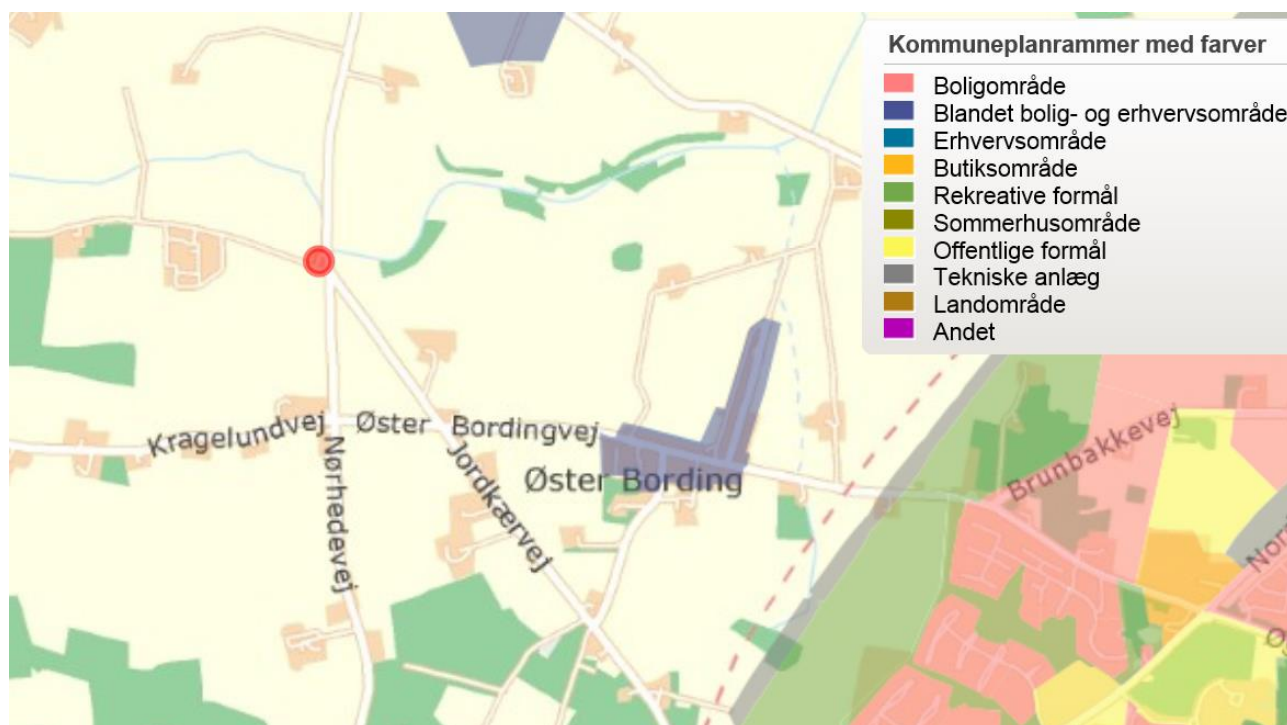
Afstandskrav i Husdyrlovens § 6

Tablet 8.1.1 - Afstande fra den nye stald til nærmeste omgivelser i henhold til § 6 i husdyrbrugloven.

Område	Afstandskrav	Afstand fra nærmeste staldhjørne
Nabobeboelse	50 m	150 m (Vester Bordingvej 5)
Eksisterende eller ifølge Kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområder	50 m	Ca. 2,6 km Kragelund By
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50 m	Ca. 2 km (Silkeborg)

Der etableres ikke byggeri indenfor forbudszonerne i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Nærmeste nabobeboelse (uden landbrugspligt) er Vester Bordingvej 2, som ligger 378 m øst for den nye stald. Nærmeste byzone er Silkeborg By, som ligger ca. 2 km sydøst for husdyrbruget. Nærmeste lokalplanlagte område i landzone ligger i Kragelund, 2,5 km vest for ejendommen. Se nedenstående oversigtskort.

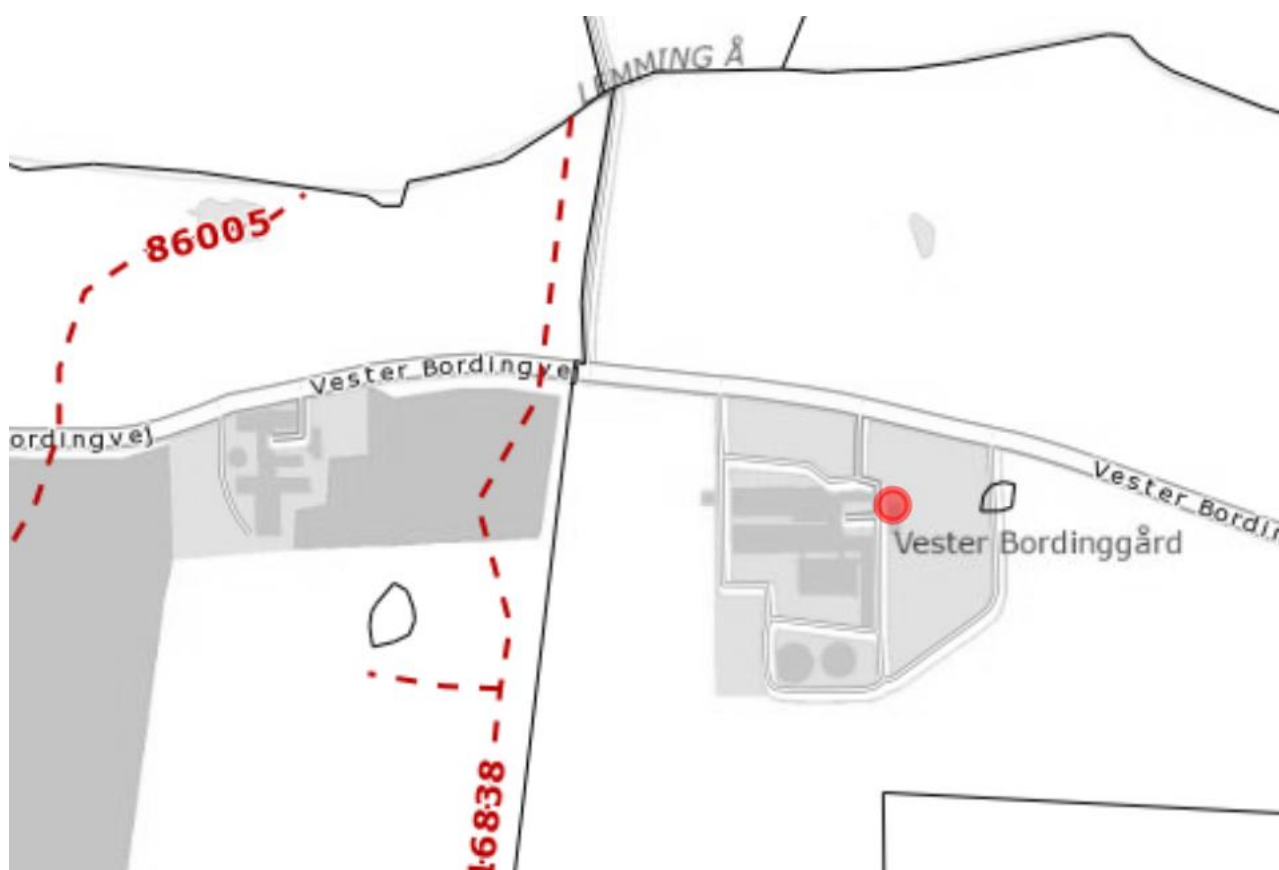
Afstandskrav i Husdyrlovens § 8

Kommunen vurderer, at de generelle afstandskrav til vandforsyning, vandløb, søer, vej, levnedsmiddelvirksomhed, dræn og beboelse på samme ejendom i husdyrbruglovens § 8 er overholdt. Afstandskrav på 30 m til naboskel ikke er overholdt for gyllebeholderen, hvilket er behandlet senere i dette afsnit.

Tabel 8.1.2 - Afstandene fra det nærmeste nye staldanlæg til de nærmeste omgivelser i henhold til § 8 i husdyrbrugloven.

Område	Afstands krav	Afstand fra nærmeste staldhjørne meter	Afstand fra nærmeste gylletank meter
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25 m	> 600	> 600
Almene vandforsyningsanlæg	50 m	> 1000	> 1000
Vandløb (herunder dræn) og søer	15 m	Ca. 70	Ca. 30m
Offentlig vej og privat fællesvej	15 m	50	75
Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	> 100	> 100
Naboskel	30 m	> 30	Ca. 15
Beboelse på samme ejendom	15 m	> 50	> 150

Figur 8.1.3 viser placering af dræn (stiplede røde linjer) og matrikelskel

Dispensation fra afstandskrav

Det fremgår af tabellerne, at de nye staldanlæg overholder alle generelle afstandskrav med undtagelse af afstandskravet fra de 2 nye gyllebeholdere til naboskel, som er på 30 m. Afstanden fra de nye gyllebeholdere til naboskel er ca. 15 m og der er derfor søgt om dispensation fra afstandskravet på 30 m.

Silkeborg kommune har i miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 behandlet ansøgning om dispensation fra afstandskravet til naboskel. Da gyllebeholdernes placering, størrelse og udformning er den samme som i den givne miljøgodkendelse, vurderes det, at den tidligere givne dispensation dækker dette projekt.

Kommunen vurderer, at afstandskravene i § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt.

Landskabelige hensyn

Silkeborg Kommune har vurderet, at ændringerne i placering og størrelsen på staldbygningerne kan rummes i den eksisterende miljøgodkendelse med de givne vilkår.

Der bygges ikke inden for bygge- og beskyttelseslinjer for skov, sø, å eller kirke. Nærmeste beskyttede sten- og jorddige i nærheden af den nye stald er over 300 m væk. Der er ingen fredede områder eller fredede fortidsminder inden for 1000 m af den nye stald.

De nye stalde opføres i tilknytning til det eksisterende anlæg.

8.2. Husdyrhold, staldanlæg og drift mm.

Beskrivelse af husdyrhold

Der søges om, at udvide dyreholdet fra 543 årssøer (126,3 DE), 15.204 stk. smågrise. Fra 7,2 - 30 kg (86,9 DE). I alt 213,2 DE. til 493,34 DE. Antallet er årssøer udvides til 1200 stk. med tilhørende smågrise (30 stk. fravænnede grise pr. årssø = 38.400 stk.) og med 800 stk. sopolte i årsproduktion og 38.400 smågrise fra 7,2 - 32 kg. Se tabel 8.2.1. og 8.2.2

I miljøgodkendelsen af 5. februar 2010 er der givet tilladelse til et dyrehold bestående af 2100 årssøer med smågrise til fravæning og polte svarende til 537 DE., samt opførelse af 3 nye stalde, 3 gyllebeholdere og 4 kornsiloer; der nedlægges tilsvarende en del nuværende bygningsmasse.

Dette projekt medfører en nedgang i dyreholdt fra 537 DE til 493,34 DE, svarende til en nedgang på 43,66 DE, samt opførelse af færre bygninger, set i forhold til det miljøgodkendte.

Der sker ingen godkendelsespligtige ændringer i gulvkonstruktionerne i de eksisterende stalde. Ifølge situationsplanen på bilag 1 er staldafsnit 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 7 eksisterende stalde og staldafsnit 8, 9 og 10 er nye staldanlæg.

I henhold til husdyrlovens § 26 stk. 2 skal kommunens miljøvurdering foretages på baggrund af alle ændringer og udvidelser siden 1. januar 2007, dog højst over en 8 årig periode. Af nedenstående tabel 8.1.1 fra IT ansøgningssystemet, fremgår det nuværende og det ansøgte dyrehold.

Tabel 8.1.2 viser fordelingen af dyr i de enkelte staldafsnit med angivelse af antal stipladser, vægtintervaller mv. Gulvsystemer og dyretyper ses også af tabel 8.1.2.

Tabel 8.2.1. Nudrift og ansøgt dyrehold

StaldID	Godk. pligtig renovering	Staldsystem kode	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal Stipladser	Evt. vægt (kg)/alder (mdr.)		Evt. mælkeydelse (EKM) /ændret fravænningsvægt i alt per årsso*	Antal DE
						Ind	Ud		
ST-207825	Nej	SvSo09	Nudrift	100	22			0,00	6,99
			Ansøgt	88	22			0,00	6,15
		SvSo09	Nudrift	96	21			0,00	6,71
			Ansøgt	84	21			0,00	5,87
		SvSo01	Nudrift	77	60			0,00	12,48
			Ansøgt	80	60			0,00	12,96
ST-207826	Nej	SvSo04	Nudrift	218	170			0,00	35,32
			Ansøgt	253	190			0,00	40,99
		SvSo01	Nudrift	154	120			0,00	24,95
			Ansøgt	160	120			0,00	25,92
ST-207827	Nej	SvSo01	Nudrift	100	79			0,00	16,20
			Ansøgt	0	0			0,00	0,00
		SvSm01	Nudrift	8250	1270	7,20	30,00		38,08
			Ansøgt	0	0	7,20	32,00		0,00
		SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	800	230	32,00	107,00		22,22
ST-207828	Nej	SvSo09	Nudrift	354	78			0,00	24,76
			Ansøgt	312	78			0,00	21,82
		SvSm01	Nudrift	8250	1270	7,20	30,00		38,08
			Ansøgt	3900	600	7,20	32,00		19,58
ST-210659	Nej	SvSo09	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	716	180			0,00	50,07
ST-210660	Nej	SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	707	529			0,00	114,55
ST-210661	Nej	SvSm01	Nudrift	0	0	7,20	32,00		0,00
			Ansøgt	34500	5300	7,20	32,00		173,20
Sum			Nudrift						203,58
			Ansøgt						493,34
Ændring alle produktioner:								289,76	

Tabel 8.1.2 viser fordelingen af dyr i de enkelte staldafsnit med angivelse af antal stipladser, vægtintervaller mv.

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Vægt-/aldersgrænser	Antal årsdyr	Stipladser	DE
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	1		88	22	6,15
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, delvist spaltegulv	2		80	60	5,87
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	3		84	21	12,96
Polte	4	32-107	800 stk. Produceret/år	230	22,22

Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, delvist spaltegulv	5		160	120	25,92
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, dybstrøelse og delvist spaltegulv	6		253	190	40,99
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	7		312	78	21,82
Smågrise, delvist spaltegulv	7	7,2 til 32	3900 stk. Produceret/år	600	19,58
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	8		716	180	50,07
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvist spaltegulv	9		707	529	114,55
Smågrisestald, delvist spaltegulv	10	7,2 til 32	34.500 stk. Produceret/år	5300	173,2
Dyreenheder i alt					493,34

Der forventes produceret 30 smågrise/årsso. Fravænningsvægten for smågrisene kan variere, men vil som gennemsnit max. blive ca. 7,2 kg.

I forhold til den tilladte produktion falder den samlede ammoniakfordampning fra 5.464 kg N pr. år til 4.830 kg N pr. år ved de ansøgte ændringer. Der giver et samlet fald på 634 kg N/år.

8.3. Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Ved en tillægsgodkendelse er det den ansøgte udvidelse/ændring, der skal vurderes med hensyn til anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Der ændres på antallet af årssøer på husdyrbruget, samt fodersammensætningen og på fravænningsvægt og antal smågrise pr. årsso. Dermed bliver hele dyreholdet omfattet af en vurdering af BAT i dette tillæg.

BAT-emissionsniveauet for de enkelte kategorier af dyr i den nye stald er beregnet i henhold til Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår. Der er anvendt emissionsgrænseværdier for ansøgninger indsendt efter 10. april 2011. Tabel 8.2.4 viser de beregnede emissionsgrænseværdier for både eksisterende stalde og for den nye stald.

Tabel 8.3.1 - BAT emissionsniveau beregnet i henhold til Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår for de enkelte kategorier af dyr i hhv. nye og eksisterende stalde.

Stald	Dyre kategori	Antal	Vægt Grænser / antal fravænnede pr. årssø	staldsystem	Emission opnåelig ved anvendelse af BAT Kg NH3-N pr. årssø	Samlet Ammoniak-emission Kg NH3-N
Eks. Stald nr. 1 og 3	Årssøer Farestald	172	30	Delvis spaltegulv	2,51 x 0,3	129,5
Eks. Stald nr. 2, 5	Årssøer Individuel opstaldning, Løbe- og drægtighedsstald	240	30	Delvis spaltegulv	1,74	417,6
Eks. Stald nr. 6	Årssøer Løsgående, dybstrøelse Løbe- og drægtighedsstald	253	30	Delvis spaltegulv	2,11 x (1-0,28)	384,3
Eks. Stald nr. 6	Årssøer Løsgående, dybstrøelse Løbe- og drægtighedsstald	253	30	Dybstrøelse	2,51 x 0,28* *der regnes med, at dyrene går på dybstrøelse 28% af tiden	177,8
Eks. stald nr. 4	Slagtesvin / polte	800	30 - 107kg	25 - 49 % fast gulv	0,36	288
Eks Stald nr. 7	Årssøer Farestald	312	30	Delvis spaltegulv	2,51 x 0,3 = 0,75*	234,9
Eks Stald nr. 7	Smågrise	3.900	7,3 - 30kg	Delvis spaltegulv	0,043	167,7
Ny Stald nr. 8	Årssøer Farestald	716	30	Delvis spaltegulv	2,51 x 0,3	539,1
Ny Stald nr. 9	Årssøer Løbe- og drægtighedsstald	707	30	Delvis spaltegulv	2,51 x 0,7	1242,2
Ny Stald nr. 9	Smågrise	34.500	7,3 - 30kg	Delvis spaltegulv	0,0366	1262,7
BAT emissionsniveau for hele anlægget						4.843 kg N/år
Ansøgt emissionsniveau for hele anlægget						4.830 kg N/år

*Korrektionsfaktor for emissionsgrænseværdi for årssøer i nye stald

Ved en årsproduktion imellem 1075 og 3.225 årssøer beregnes den opnåelige emission ved anvendelse af BAT (Kg NH3-N pr. årssø) efter nedenstående formel.

$$2,53 - (((2,53 - 2,12)/(750 - 250)) \times (\text{antal DE i søer} - 250))$$

Ved 1200 stk. årssøer, svarende til 279,07 DE. beregnes:

$$2,53 - (((2,53 - 2,12)/(750 - 250)) \times (279,07 - 250)) = 2,53 - (((0,41)/(500)) \times (29,07)) = 2,53 - 0,02 = 2,51$$

I dette tilfælde, hvor nogle stalde kun anvendes som farestald, kan emissionsgrænseværdien for farestalden alene, fastsættes som 0,3 gange ovenstående beregnede emissionsgrænseværdi.

Emissionsgrænseværdien for årssøerne i farestalden er	$2,51 \times 0,3 = 0,75$
Emissionsgrænseværdien for årssøerne i løbe-/drægtighedsstalden er	$2,51 \times 0,7 = 1,76$

Ammoniakemissionen fra det samlede anlæg er i IT-ansøgningssystemet er beregnet til 2.335 kg N/år for nudriften og til 4.830 kg N/år for den ansøgte drift.

Silkeborg Kommune har ovenfor i tabel 8.2.4 lavet en beregning af det emissionsniveau for ammoniak, der som udgangspunkt, vurderes at være opnåeligt ved anvendelse af bedst tilgængelig teknologi, jf. vejledningerne for emissionsgrænseværdier fra Miljøstyrelsen. Emissionsniveauet er, med udgangspunkt i de vejledninger, der gælder for svinebesætninger, beregnet til 4.843 kg N/år for hele anlægget. Den beregnede ammoniakfordampning for hele anlægget er 13 kg mindre end emissionsgrænseværdien.

Silkeborg kommune vurderer, at de valgte gulvsystemer og teknologier i de nye stalde og på anlægget som helhed, lever op til BAT.

Opsummering af valgte teknologier til opfyldelse af krav om BAT (Ammoniak)
 BAT-niveauet nås gennem nedenstående teknologivalg (tabel 8.2.5)

Tabel 8.3.2 - Oversigt over ammoniakreducerende teknologier anvendt på ejendommen.

Tiltag	Effekt af tiltag/Virkemiddel	Effekt
Nye stalde	Gulvsystemet i alle de nye stalde er med delvist fast gulv.	Reducerer ammoniakfordampningen med 647,85 kg N/år. i forhold til referencestaldsystemet,
Gyllebeholdere	Der er fast overdækning på de 2 nye gyllebeholdere.	Reducerer ammoniakfordampningen med 50% i forhold til almindeligt flydelag, hvilket svarer til 234,8 kg N/år.
Foderkorrektioner	Nedsættelse af foderets indhold af råprotein til 131 gram/FE for alle årssøerne, reducerer ammoniakfordampningen.	Reducerer fordampningen med 629,23 kg N/år i forhold til normtallene.

Se desuden nedenstående opgørelse fra IT-ansøgningen.

Resultat af beregninger af ammoniaktab på produktionsniveau

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
ST-207825	SvSo09	90,00	86,50	3,50	3,89%	0,00	0,00	0,00	86,50
		79,20	76,12	3,08	3,89%	0,00	12,31	3,13	60,68
	SvSo01	86,40	83,04	3,36	3,89%	0,00	0,00	0,00	83,04
		75,60	72,66	2,94	3,89%	0,00	11,75	2,98	57,92
		193,60	155,41	38,19	19,73%	0,00	0,00	0,00	155,41
201,14	161,46	39,68	19,73%	0,00	25,74	6,65	129,08		
ST-207826	SvSo04	673,50	624,69	48,80	7,25%	0,00	0,00	0,00	624,69
		781,63	724,99	56,64	7,25%	0,00	113,10	13,63	598,26
	SvSo01	387,20	310,81	76,39	19,73%	0,00	0,00	0,00	310,81
		402,29	322,92	79,36	19,73%	0,00	51,47	13,30	258,15
ST-207827	SvSo01	251,43	201,83	49,60	19,73%	0,00	0,00	0,00	201,83
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
	SvSm01	340,52	283,16	57,36	16,84%	0,00	0,00	0,00	283,16
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
SvSl02	344,69	286,89	57,80	16,77%	0,00	0,00	10,61	276,28	
ST-207828	SvSo09	318,60	306,20	12,40	3,89%	0,00	0,00	0,00	306,20
		280,80	269,87	10,93	3,89%	0,00	43,64	11,09	215,14
	SvSm01	340,52	283,16	57,36	16,84%	0,00	0,00	0,00	283,16
		178,23	148,09	30,13	16,91%	0,00	0,00	9,25	138,85
ST-210659	SvSo09	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		644,40	619,32	25,08	3,89%	0,00	100,16	25,44	493,72
ST-210660	SvSo07	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		1777,60	1701,96	75,64	4,25%	0,00	271,06	56,91	1374,00
ST-210661	SvSm01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		1576,64	1310,07	266,57	16,91%	0,00	0,00	81,81	1228,25
Sum	Nudrift	2681,77	2334,80	346,96		0,00	0,00	0,00	2334,80
	Ansøgt	6342,22	5694,35	647,85		0,00	629,23	234,80	4830,33

8.2.5 Fodring

Fodertildelingen til årssøerne ændres i det ansøgte tillæg. Der anvendes foder som virkemiddel til at reducere ammoniakfordampningen fra husdyrbruget. Tabel 8.2.6 viser ændringen i fodertildeling.

Tabel 8.2.6 – Fodertildeling i nudrift og i ansøgt drift

Dyr		FE/dyr	Råprotein pr. FE (g)	Fosfor pr. FE (g)
Søer, løbe-drægtighed	Nudrift	1078,0	133,4	4,8
	Ansøgt	1014,0	131	4,3
Søer, farestald	Nudrift	462,0	133,4	4,8
	Ansøgt	434,0	131	4,3
Sopolte	Nudrift	2,86	147,4	4,8
	Ansøgt	2,86	147,4	4,8
Smågrise, ny	Nudrift	1,96	162,5	5,3
	Ansøgt	1,96	162,5	5,3

Råprotein

For årssøerne ansøges om, at anvende foder med et indhold af råprotein på maksimalt 131. Der er en lavere ammoniakfordampning fra dyrene samlet i ansøgt drift. Det skyldes til dels faldet i råproteinindholdet.

Anvendelse af foderblandinger med lavt proteinindhold reducerer ammoniakfordampningen betydeligt. I forbindelse med miljøgodkendelsesordningen blev det ud fra resultater i litteraturen fastlagt, at ammoniakfordampningen reduceres 1,5 x reduktionen i N ab dyr, når proteinindholdet reduceres. At faktoren er over 1 skyldes, at ammonium-N reduceres mere end total-N, og at pH falder, når proteinindholdet reduceres.

- "N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr. årssø} = ((\text{FEso pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso}) / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

I den konkrete ansøgning er der anvendt følgende parametre:

- antal årssøer 1.200 stk.
- antal fravænnede pr. årssø 30 stk.
- fravænningsalder og -vægt 7,2 kg.
- foderforbrug pr. årssø. $(1014 + 434) = 1448$ FEso pr. årssø.

Ved indsættelse af ovennævnte tal i ligningen fås.

$$N \text{ ab dyr pr. årssø} = ((1448 \text{ FEso pr. årssø} \times 131 \text{ gram råprotein pr. FEso}) / 6250) - 1,98 - (30 \text{ stk. fravænnede pr. årssø} \times 7,2 \text{ kg i fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

$$N \text{ ab dyr pr. årssø} = (30,35 - 1,98 - 5,55) = \underline{22,82}$$

Den totale mængde N ab dyr pr. år = $22,82 \times 1.200 \text{ årssøer} = \underline{27.384 \text{ kg N / år}}$

Se vilkår hertil senere i dette afsnit.

8.2.6 BAT niveau fosfor

Reduceret fosforindhold i foderet

For årssøerne ansøges om, at anvende foder med maksimalt 4,3 gram P/FE. Reduceret fosforindhold i foderet påvirker ikke ammoniakfordampningen.

I følge Teknologiblade for fosforindhold i sofoderet står der følgende:

Niveauet 4,4 gram pr. FEso kræver, at der er fasefodring og ekstra høj fytasedosering (200 % dosering), men giver begrænsninger i valg af fodermidler og moderate meromkostninger. Niveauet forudsætter fasefodring med 40 procent drægtighedsfoder og vil i de fleste tilfælde medføre en merpris på 5-10 kr. pr. årssø

Modelberegninger viser, at fravænningsalderen er uden praktisk betydning for fosforindholdet i gødningen pr. dyreenhed, da ekstra foderforbrug opvejes af mere fosfor i grisene med stigende fravænningsvægt.

I opdelte sobesætninger, hvor der for eksempel kun er farestald på en ejendom, kan man bruge de bagvedliggende krav for diegivningsfoder ved de tre teknologiniveauer. For sobesætninger uden fare-stald kan man tage udgangspunkt i, at drægtighedsfoder bør udgøre minimum 50 procent af totalfoderet.

I følge miljøstyrelsens vejledende BAT niveauer kan der beregnes et BAT niveau for fosfor på 12.205 kg P/år. Foder effektiviteten er meget høj og BAT niveau for fosfor opnås ved, at reducere foderforbruget til 1014 FEso pr. årssø. for løbe-/drægtighedsperioden og 434 FEso pr. årssø. I farestalden. Desuden anvendes der kun 4,3 gram fosfor / FE. I farestalden.

Herved kan der beregnes et totalt fosforindhold i gyllen på 10.539,2 kg P. Se beregning fra gødningsregnskabet i IT ansøgningen i tabel 8.2.7.

Af tabel 8.2.6 fra IT-ansøgningssystemet er de valgte tiltag til foder beskrevet til beregning af produktionseffektivitet og fodring.

Tabel 8.2.6 – Fodertildeling i nudrift og i ansøgt drift

Tal i kursiv er standardtal (normtal), som anvendes i beregningerne når ansøger ikke har oplyst andet. Når et tal ikke vises i kursiv, betyder det, at ansøger har indtastet sine egne oplysninger.

Effekt af foderoptimering og antal fravænnede smågrise

StaldID	Kode for staldsystem	Nudrift Ansøgt drift	FE	Gram råprotein pr. FE	Gram P pr. FE	Antal fravænnede grise	Fravænnings- vægt	Effekt foderoptimering
ST-207825	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	434,00	131,00	4,30	30,00	0,00	12,31
	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	434,00	131,00	4,30	30,00	0,00	11,75
	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	1014,00	131,00	4,30	30,00	0,00	25,74
ST-207826	SvSo04	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	1014,00	131,00	4,30	30,00	0,00	113,10
	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	1014,00	131,00	4,30	30,00	0,00	51,47
ST-207827	Ingen data							
ST-207828	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	434,00	131,00	4,30	30,00	0,00	43,64
ST-210659	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	434,00	131,00	4,30	30,00	0,00	100,16
ST-210660	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	1014,00	131,00	4,30	30,00	0,00	271,06
ST-210661	Ingen data							

Miljøstyrelsen har baseret emissionsgrænseværdien for fosfor på en enkelt fosforreducerende teknik, som omfatter optimering af fosforudnyttelsen for, årssøer, smågrise og slagtesvin. Anvendelsen af denne teknik vurderes at være omkostningsneutral.

Emissionsgrænseværdien for fosfor, opnåelig ved anvendelse af BAT for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin og smågrise i gyllebaserede staldsystemer, fastlægges til følgende:

Fosforindholdet i den mængde husdyrgødning der produceres på anlægget må maksimalt være

- 20,5 kg P/DE ab lager. (slagtesvin)
- 27,8 kg P/DE ab lager. (smågrise)
- 23,0 kg P/DE ab lager. (søer)

Disse emissionsgrænseværdier er i overensstemmelse med det niveau, der betragtes som opnåeligt ved anvendelse af BAT i henhold til BREF-dokument om intensiv fjerkræ- og svineproduktion for slagtesvin omfattet af IPPC-direktivet.

Emissionsgrænseværdien kan anvendes af kommunerne i alle godkendelser af husdyrbrug med svineproduktion efter husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12, idet det her ikke har betydning, om der tale om et nyetableret eller eksisterende husdyrbrug.

Dette skyldes, at emissionsgrænseværdien vil kunne opfyldes ved foderoptimering, som er en teknik, som står til rådighed for såvel nyetablerede som eksisterende husdyrbrug med slagtesvineproduktion.

Det er vigtigt at understrege, at ansøgeren selv vælger, hvorvidt denne ønsker, at opfylde emissionsgrænseværdien ved hjælp af foderoptimering eller ved anvendelse af alternative teknikker.

Fosforindholdet i den husdyrgødning der produceres på anlægget må maksimalt være:

Dyretype	Dyreenheder (DE)	Max fosfor (kg P/DE ab lager)	Total mængde fosfor ab lager (kg P ab lager)
Søer	279	23,0	6417,00
Smågrise	192	27,8	5337,60
Slagtesvin	22	20,5	451,00
i alt			12205,60

I følge nedenstående tabel 8.2.7 fra ansøgningen er der et fosforindhold i gødningen på 10.539,2 kg p/år.

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Dybstrøelse	1136,30	295,33	0	13,52
Svinegylle	43220,54	10209,18	0	480,11
Total	44356,84	10504,51	0	493,63

Ved anvendelse af foderkorrektioner for årssøerne er fosforkravet overholdt. Til kontrol af, at virkemidlet overholdes skal der stilles fastholdelsesvilkår.

Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnes som P ab dyr pr. årssø x antal årssøer.

$P \text{ ab dyr pr årssø} = (FE \text{ pr. årssø} \times \text{gram fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}).$

Der er anvendt følgende data i ansøgningen:

- antal årssøer 1200 stk.
- grise pr. årssø 30 stk.
- fravænningsalder og -vægt 7,2 kg.
- foderforbrug = 1014 + 434 = 1468 FEso pr. årssø.

$P \text{ ab dyr pr årssø} = (1468 \text{ FE pr. årssø} \times 4,3 \text{ gram fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (30 \text{ stk. fravænnede grise pr. årssø} \times 7,2 \text{ kg i fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}).$

$P \text{ ab dyr pr årssø} = 6,23 - 0,58 - 1,3 = 4,35$

Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som P ab dyr pr. årssø x antal årssøer skal være mindre end $4,35 \times 1200 = 5.220 \text{ kg P pr. år.}$, se vilkår for fodring

Der er ikke foretaget foderkorrektioner på smågrise og årssøerne.

Samlet vurdering af BAT

Det vurderes, at den ansøgte drift lever op til kravet om BAT vedr. ammoniakemission med ovenstående tiltag, idet den samlede emission fra anlægget beregnet i ansøgningssystemet er 4.830 kg N/år. Det er 13 kg N/år mindre end det beregnede BAT-niveau på 4.843 kg N/år.

BAT redegørelsen i den eksisterende miljøgodkendelse er stadig gældende og vurderes, at være dækkende for ændringerne i dette tillæg.

Vilkår

Dyrehold

8.2.1 Der må maksimalt være et dyrehold på 1200 årssøer og 38.400 smågrise (7,3kg – 32kg) og 800 stk. slagtesvin/polte i årsproduktion, svarende til 493,34 DE (2013 beregning).

8.2.2 Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr.	Vægt-/aldersgrænser	Antal årssdyr	Stipladser	DE
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	1		88	22	6,15
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, delvist spaltegulv	2		80	60	5,87
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	3		84	21	12,96
Polte	4	32-107	800 stk. Produceret/år	230	22,22
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, delvist spaltegulv	5		160	120	25,92
Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, dybstrøelse og delvist spaltegulv	6		253	190	40,99
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	7		312	78	21,82
Smågrise, delvist spaltegulv	7	7,2 til 32	3900 stk. Produceret/år	600	19,58
Årssøer, farestald, kassestier, delvist spaltegulv,	8		716	180	50,07

Årssøer, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, delvist spaltegulv	9		707	529	114,55
Smågrisestald, delvist spaltegulv	10	7,2 til 32	34.500 stk. Produceret/år	5300	173,2
Dyreenheder i alt					493,34

Opbevaringsanlæg

- 8.2.3 De 2 nye gyllebeholdere på hver 3.500 m³ skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning. Efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes / reetableres umiddelbart efter. Skader på fast overdækning skal udbedres hurtigst muligt.
- 8.2.4 Der skal etableres jordvold rundt om de 2 beholdere, der kan tilbageholde mindst 1.500 m³, svarende til det indhold, på en beholder, som er over terræn.

Fodring

BAT for ammoniak

- 8.2.5. Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end 27.382 kg N pr. år.

- "N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr årssø} = ((F_{Eso} \text{ pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso}) / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

Egenkontrol

- 8.2.6. Der skal føres en føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
- antal årssøer
  - antal fravænnede pr. årssø
  - fravænningsalder og -vægt
  - foderforbrug pr. årssø

Det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

- 8.2.7. N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september år (for eksempel 2011) til 15. februar i år (for eksempel 2013).
- 8.2.8 Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.
- 8.2.9 Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

I den eksisterende miljøgodkendelse fjernes følgende vilkår.

4.3 Fodring

- Foderblandinger til søer må gennemsnitligt indeholde 131 g råprotein pr FE og 4,3 g P/FE.
- I beregningerne er anvendt normen for antal smågrise som er 24,6/årsso for N og 25,6/årsso for P.

8.2.10 Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som P ab dyr pr. årsso x antal årssøer skal være mindre end $4,85 \times 1200 = 5.220$ kg P pr. år.

- "P ab dyr pr. årsso" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\text{P ab dyr pr årsso} = (\text{FE pr. årsso} \times \text{gram fosfor pr. FE}) / 1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årsso} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}).$$

Egenkontrol

8.2.11 Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal årssøer
- grise pr. årsso
- fravænningsalder og -vægt
- foderforbrug
- det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEso i foderblandingerne.

8.2.12 P ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september år (for eksempel 2012) til 15. februar i år (for eksempel 2014).

8.2.13 Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

8.2.14 Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Øvrige parametre

Ventilation

Eksisterende stalde

Ingen ændringer

Nye stalde

De nye stalde ventileres ved undertryksventilation. Der sker rengøring af ventilations-systemerne i forbindelse med almen vask og rengøring efter hvert hold, hvilket begrænser modstanden (der bliver dog ikke ført logbog over dette). Al ventilation er styret af et CO₂- eller temperaturreguleret styringssystem.

Vilkårene i miljøgodkendelsen vurderes stadig, at være gældende og tilstrækkelige til, at sikre, at ventilationsanlæggene gingerer hensigtsmæssigt.

Energi- og vandforbrug

Tillægget udløser ikke stigninger i energi- og vandforbrug i forhold til det miljøgodkendte projekt. Der vil sandsynligvis være et mindre fald i energi- og vandforbruget, som følge af det samlede dyrehold falder fra 537DE. til 493,34DE.

Der er ikke i dette tillæg vurderet nærmere på det konkrete energi- og vandforbrug.

Vilkårene i miljøgodkendelsen vurderes stadig, at være gældende og tilstrækkelige til, at sikre, at ventilationsanlæggene fungerer hensigtsmæssigt.

Spildevand

Tillægget udløser ingen væsentlige ændringer vedrørende spildevand.

Affald, olie og kemikalier

Tillægget udløser ikke ændringer vedrørende affald, olie og kemikalier.

Støj, støv, lys og skadedyr

Tillægget udløser ikke nogen væsentlige ændringer vedrørende støj, støv, lys og skadedyr.

Da dyreholdet bliver mindre vurderes det, at påvirkningen af omgivelserne vil blive tilsvarende mindre.

Transport

Der sker et mindre fald i antallet af transporter med det ansøgte tillæg, da der ikke skal transporteres så mange dyr og så meget husdyrgødning, som i det miljøgodkendte.

8.3.1 Produktion og opbevaring af husdyrgødning

Produktion af fast gødning

Der produceres ca. 300 m³ fast gødning årligt på Vester Bordinggaard. I den eksisterende miljøgodkendelse er der lavet følgende vurdering:

Da det forventes, at der skal muges ca. 5 gange årligt og at de 2 udmugninger kan spredes direkte på markerne. Der må derfor engang imellem, være behov for oplagring af 2 udmugninger på møddingspladsen. Det vil svare til 2/5 dele af 300 m³, svarende til 120 m³.

En møddingsplads med 1m høj mur på de 3 sider og 2m randzone på den 4. side har et areal på 100 m² til opbevaring af gødning og det vil typisk kunne oplagres i 1,5 – 2m højde. Ved oplagring i 1,5m højde kan pladsen rumme 150 m³. Pladsen vurderes at være tilstrækkelig stor til den planlagte gødningsmængde.

Ansøger har ændret praksis, så der kun muges ud 2 gange årligt. Gødningen bringes direkte ud på markerne og nedpløjes. Da der ikke længere lægges gødning i markstak, er der ikke behov for at etablere en møddingsplads.

Skulle der i særlige tilfælde være behov for at muge ud i en periode, hvor gødning ikke kan udbringes direkte, vil gødningen blive brugt som flydelag i gyllebeholderne eller blive opbevaret på en møddingsplads på en anden ejendom.

Produktion af flydende gødning

Ifølge den indsendte kapacitetserklæring er den årlige produktion af flydende gødning på 13.000 m³.

Denne mængde inkluderer rengøringsvand og drikkevandsspild fra staldene, samt afløb fra møddingsplads. Netto nedbør på 400 mm er fratrukket til de nye beholdere på grund af teltoverdækningen.

9 måneders opbevaringskrav udgør 9.750 m³. Ifølge nedenstående tabel er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 10.360 m³:

Opbevaringsanlæg	Beholder Nr.	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpe-System fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1	1	Ny	3500	Telt	Ikke fast
Gyllebeholder 2	2	Ny	3500	Telt	Ikke fast
Gyllebeholder 3	3	Eks	1460	Flydelag	Ikke fast
Gyllebeholder 4	4	Eks	1900	Flydelag	Ikke fast
I alt			10.360		

Kommunen vurderer, at kravet om 9. måneders opbevaringskapacitet er overholdt.

8.4. Forurening og gener fra husdyrbruget

8.4.1 Lugt

Miljøstyrelsens ansøgningssystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabellen nedenfor. Her ses også de målte afstande til den nærmeste beboelse indenfor hver type. På oversigtskort i Kommunens vurdering ses bl.a. hvilke konkrete beboelser, det drejer sig om.

Tabel 6.2.1 viser den vægtede gennemsnits afstand fra husdyrbruget og lovens minimums afstand til de forskellige områder.

Områdetype	Lovens krav- minimum afstand (m)	Den vægtede gennemsnitsafstand (m)
Byzone / Sommerhusområde	733,84	2100
Samlet bebyggelse	542,21	1200
Enkelt bolig	220,57	336

Lugtgeneafstandene er beregnet som for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Resultatet af it-systemets lugtberegning

Lugtemissionen fra staldanlægget er beregnet i Miljøstyrelsens digitale ansøgningsssystem ud fra oplysningerne om den ansøgte husdyrproduktion. Lugtgeneafstanden, som er den minimums afstand, der skal være fra staldanlægget til hhv. byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig, er beregnet udefra det fastlagte beskyttelsesniveau i bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Silkeborg Kommune har foretaget en vurdering af, om der er andre landbrug med dyrehold, som kan medføre, at der er en kumulativ påvirkning af lugtgenerne for de omkringboende. Der er ikke fundet grundlag for at dette skulle være tilfældet, da der ikke er andre husdyrbrug med mere end 75 DE indenfor 100 meter af nærmeste nabo uden landbrugspligt eller indenfor 300 meter af byzone/samlet bebyggelse.

It-systemets beregninger af lugtgeneafstande ses i tabel 8.4.1 viser, at staldanlægget overholder afstandskravene til naboer, samlet bebyggelse og by vedr. lugt. Da geneafstanden i alle tilfælde er væsentlig mindre end den reelle afstand, vurderes det, at der ikke vil være lugtgener for omgivelserne, ud over det forventelige og acceptable som følge af husdyrproduktionen og de ændringer der følger af tillæg til miljøgodkendelsen på Vester Bordingvej 1.

Tabel 8.4.1 - Samlet resultat af lugtberegningen fra www.husdyrgodkendelse.dk - skema 57537.

Samlet resultat af lugtberegning

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	733,84	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	542,21	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	220,57	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Der vurderes ikke at være behov for supplerende vilkår.

8.5 Ammoniak og natur

Nøgletal emission

I den nye ansøgning er ammoniakemissionen følgende (Kg N/år):

Samlet emission fra stald og lager	4830,33
Meremission fra stald og lager	2495,54

I den gældende:

Samlet emission fra stald og lager	5464,59
Meremission fra stald og lager	2373,57

Totalemissionen falder således fra 5460 kg N til 4.830 kg N.

Beliggenhed:

Anlæggets påvirkning af beskyttet natur

Kategori 1 natur (Kvælstoffølsomme naturtyper indenfor natura 2000)

Nærmeste Natura2000 område er EF-habitatområdet Stenholt Mose og Stenholt skov, som ligger mere end 5 km vest for ejendommen. På grund af afstanden vil der ikke være påvirkninger af kvælstoffølsomme naturtyper i habitatområdet.

Kategori 2 natur (Højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha)

Nærmeste kvælstoffølsomme naturområde i Kategori 2 er en lille højmose ca. 2,5 km sydøst for ejendommen. På grund af afstanden vil der ikke være påvirkninger af højmosen fra det ansøgte anlæg.

Kategori 3 natur (Heder, moser og overdrev og ammoniakfølsomme skove)

De få beskyttede naturområder der findes tæt på anlægget, er alle næringsrige vandhuller omgivet af dyrkede marker. Vandhullerne vurderes ikke at blive påvirket væsentlig af udvidelsen.

Overdrev k689-02-ov og k689-03-ov

Ca. 750 meter NV for ejendommen ligger to B-målsatte overdrev. Overdrevene er under tilgroning, men indeholder stadig en veludviklet overdrevsflora. Ved en besigtigelse den 13. juli 2009 blev der fundet adskillige karakteristiske overdrevsarter på begge arealer. Tilgroningen af overdrevet skyldes primært ophørt græsning.

Den vejledende tålegrænse for overdrev er 10-20 kg N/ ha/år (Skov- og Naturstyrelsen, 2005).

Den generelle baggrundsbelastning i Silkeborg Kommune er beregnet til 18,5 kg N/ha/år (DMU), hvilket betyder at kvælstofbelastningen i forvejen kan forventes at være høj i forhold til naturtypernes tålegrænser.

Merafsætningen fra stald og lager på overdrevet som følge af udvidelsen er meget lille på grund af afstanden. Tilgroningen af overdrevet er fremskredent primært på grund af manglende græsning og rydning, merafsætningen vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af arealets naturtilstand.

Eng k689-01-en

B-målsat eng som ligger ca. 900 meter NV for ejendommen Vester Bordingvej 1. Engen er besigtiget den 14. juli 2006. Ved denne besigtigelse blev der udelukkende fundet arter, som indikerer at engen er meget næringsrig og engen blev C-værdisat.

Engen er efter kommunens vurdering ikke næringsfølsom og vil ikke blive påvirket væsentligt af udvidelsen.

Der findes desuden et par næringsrige vandhuller omgivet af dyrkede arealer ca. 500-1000 meter fra ejendommen. Vandhullerne vurderes ikke at blive påvirket væsentligt af udvidelsen.

8.5.1 Beskyttede og sjældne arter (Bilag IV, rødliste mv.)

I forhold til beskyttede dyre- og plantearter efter EF-habitatdirektivets bilag IV, er det konstateret, at der lever odder ved Lemming Å. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte ikke vil påvirke odderen og dens levesteder eller fødegrundlag negativt eller virke forstyrrende for arten.

En række andre dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk levested på eller omkring ejendommen og arealerne. På baggrund af faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser samt kommunens øvrige kendskab vurderes det umiddelbart, at der kan være damflagermus, vandflagermus, brunflagermus, langøret flagermus, sydflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, stor vandsalamander, spidssnudet frø og markfirben.

Silkeborg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil have negativ indflydelse på de nævnte arter.

Kommunen er endvidere ikke bekendt med, at der er forekomster af planter og dyr omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistor på eller umiddelbart op til husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer.

Natur på eller nær udbringningsarealerne

Størsteparten af udbringningsarealerne er godkendt i tidligere miljøgodkendelse af 5. februar 2010 og der er ikke yderligere bemærkninger til disse.

De nye arealer K1-K8, 37-1 og 37,0 er alle regulære udbringningsarealer. Der er ikke beskyttet natur på arealerne eller kvælstoffølsom natur umiddelbart op til arealerne. De kan godkendes som udbringningsarealer.

8.6. Påvirkning fra arealer

8.6.1 Påvirkning af søer, vandløb og fjorde

Til ejendommen Vester Bordingvej 1 hører i alt 448,2 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer og ca. 179,7 ha aftalearealer. Alle udbringningsarealerne ligger i Silkeborg Kommune. I ansøgt drift udbringes der husdyrgødning fra i alt 493,6 DE i svin.

Udbringningsarealernes placering fremgår af oversigtskort (bilag 2). Der modtages 90 DE gylle til udspreddning på arealerne i nudrift, men i ansøgt drift modtages der ikke længere gylle. Dyretrykket på egne og forpagtede arealer er på 1,27 DE/ha mens det er på 1,1 DE/ha på aftalearealerne. Der tilføres 23,4 kg fosfor i gennemsnit til arealerne. Det er den samme mængde som i miljøgodkendelsen af 5. februar 2010. Udvaskning af kvælstof med overfladevand falder med det ansøgte tillæg, på de miljøgodkendte arealer.

Der er i 76,4 ha nye ejede og forpagtede udspreddningsarealer. Det samlede aftaleareal reduceres med tillægsansøgningen fra 214,7 ha til 179,7 ha da nogle af aftalearealerne nu forpagtes.

Der anvendes referencesædskifte på alle de nye arealer. Der er ikke anvendt ekstra efterafgrøder udover Plantedirektoratets krav og der anvendes ikke reduceret kvælstofnorm.

Kvælstof og fosfor fra husdyrgødning

Af gødningsregnskabet fremgår mængden af produceret, tilført og fraført husdyrgødning på denne bedrift. Den totale mængde husdyrgødning der udbringes på de ejede og forpagtede arealer fremgår af tabel 8.5.1 nedenfor.

Tabel 8.5.1 – Total mængde husdyrgødning i ansøgt drift udbragt på ejede og forpagtede arealer.

Gødningstype	Kg N	Kg P	DE
Dybstrøelse	1136,3	295,3	13,5
Svinegylle	43.220,5	10.209,2	480,1
Total	44.356,8	10.504,5	493,6

Med et udbringningsareal på 448,2 ha er det samlede dyretryk på ejede og forpagtede arealer 1,1 DE/ha i ansøgt drift.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Silkeborg Kommune vurderer, at der ikke sker en øget miljøpåvirkning på de arealer som er miljøgodkendt i 2010. Fosformængden der tilføres markerne er den samme og nitratudvaskningen med overfladevand falder.

Kommunen har gennemgået de nye arealer, som der søges om at anvende med tillægsansøgningen. Vurderingen følger herunder. Det er kun de 76,4 ha nye arealer der vurderes. Derudover har kommunen lavet en samlet habitatvurdering for habitatområderne Randers Fjord og Skive Fjord efter metoden om dyretryk, som er anvist af miljøstyrelsen i den digitale vejledning. Ca. 551,4 af det samlede udbringningsareal inkl. gylleaftaler, afvander til Randers Fjord, 76,5 ha afvander til Skive Fjord.

Ca. 44,3 ha af de nye ejede og forpagtede udbringningsarealer ligger i oplandet til Alling Sø (heraf er de 35 ha godkendt som aftalearealer i den oprindelige miljøgodkendelse fra 2010, disse arealer vurderes ikke yderligere, da belastningen på arealerne ikke øges med tillægget). De 2 nye marker (37-0 og 37-1, i alt 9,4 ha) i oplandet til Alling Sø er begge udrænedede sandjorder. Mark 37-0 ligger ca. 50 m fra et vandløb. Der er en stejl skråning på dele af marken, som hælder mere end 12 grader ned mod vandløbet. Skrænten flader dog ud inden vandløbet og det vurderes, at der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af husdyrgødning til vandløbet med

regnvand, når de generelle regler overholdes. Alling Sø er en del af Gudenåens vandsystem med udløb i Randers Fjord, hvor der indgår internationale beskyttelsesområder.

Resten af de nye ejede og forpagtede arealer (67,1 ha) afvander via Vallerbæk og Karup Å direkte til Skive Fjord. De nye arealer i oplandet til Skive Fjord er alle robuste marker. De er udrænedede, ikke vandløbsnære, uden hældninger mod søer og vandløb og uden for fosforklasser. Der er ingen indskudte søer mellem markerne og Skive Fjord. Det er primært søer, man anser for at være følsomme over for fosforpåvirkning. Silkeborg Kommune vurderer, at der ikke skal stilles skærpede vilkår ud over de generelle, for at sikre mod udvaskning af næringsstoffer til overfladevand.

I beskrivelserne og vurderingerne nedenfor henvises flere steder til de statslige vandplaner. Natur- og Miljøklagenævnet har 6. december 2012 afgjort, at de statslige planer er ugyldige og hjemvist dem til fornyet behandling i Naturstyrelsen. Naturstyrelsen har i brev af 12. december 2012 meddelt, at faktiske oplysninger i vandplanerne kan anvendes, fx i forbindelse med VVM-vurdering, men at vandplanernes målsætninger ikke kan anvendes som vurderingsgrundlag. Det er Silkeborg Kommunes vurdering, at en vurdering af de berørte vandområder med udgangspunkt i målsætninger og retningslinjer i Regionplanen fra Århus Amt og de faktiske oplysninger i de statslige vandplaner, vil føre til samme resultat. Silkeborg Kommune har derfor valgt at opretholde vurderingen med henvisning til statens vandplaner. Dog er der under de enkelte vandområder kort redegjort for regionplan-målsætning for at sikre retsgyldigheden.

Vandløb

Vandløb anses generelt ikke for at være følsomme overfor tilførsel af næringsstoffer. Direkte afstrømning af husdyrgødning kan skade levevilkårene for flora og især fauna i vandløbene. Ingen af arealerne ligger vandløbsnært og der indgår ikke skrånende arealer direkte mod vandløb eller andre fysiske transportveje for husdyrgødning fra udbringningsarealerne. Det vurderes, at der ikke er væsentlig risiko for påvirkning af vandløbene med husdyrgødning.

Alling Sø

Alling Sø er 41 ha stor. Søen ligger sydvest for Grønbæk i Silkeborg kommune som den mellemste af de tre søer i Hinge/Alling Å-systemet. Hovedparten af vandforsyningen kommer fra Hinge Sø via Hinge Å, og derudover løber flere små vandløb til søen. Via Alling Å strømmer vandet videre til Gudenåen, Tange Sø og Randers Fjord.

Søen har et oplandsareal på 133 km², hvoraf 81 % er dyrket. Resten består primært af skov (8 %) og befæstede eller bebyggede arealer (4 %). Søen er ikke omfattet af Natura 2000, badevandsinteresser eller fredninger.

Søen er karakteriseret som søtype 9 i den statslige vandplanlægning, det vil sige en lavvandet, naturlig næringsrig alkalisk sø. Middeldybden er 1,6 m, maks. dybden er 2,2 m, og vandets opholdstid (den tid, det tager at skifte alt vandet i søen ud) er ca. 0,01 år.

Målsætning

I den statslige vandplan for Randers Fjord er Alling Sø målsat med god økologisk tilstand og et krav til den øvre grænse for klorofyl for lavvandede søer på 25 µg/l. Klorofyl er det kvalitetskrav, som anvendes i vandplanen som udtryk for vandets kvalitet og indholdet af svævealger i søvandet. Det er svævealger som fx blågrønnealger, der gør søvandet uklart i de fleste søer. Algevæksten i søer er primært forårsaget af plantenæringsstofferne kvælstof og fosfor. I vandplanen er fastsat et niveau for støtteparametrene fosfor og kvælstof på henholdsvis 0,07 mg P/l og 0,96 mg N/l. Miljømålet er ikke opfyldt, og den økologiske tilstand er dårlig.

Tilstand

Det fremgår af redegørelsen til vandplanen, at Alling Sø har et klorofylindhold på 130 µg/l (sommergennemsnit), hvilket er langt højere end målet på 25 µg/l. Vandet har en gennemsigtighed på blot 0,5 m. Der er ikke sket en udvikling i søen i perioden fra seneste undersøgelse i 2005 til forrige undersøgelse i 1999. I 2003 blev der lavet en undersøgelse af undervandsvegetationen i søen. Der blev ikke fundet nogen undervandsplanter og kun spredt forekomst af flydebladsplanter.

Alling Sø er gennem flere årtier blevet forurennet med næringsstoffer og organisk materiale. Der er gjort en stor indsats for at formindske udledningen af næringsstoffer fra renseanlæg og spredt bebyggelse i oplandet. Effekten af disse tiltag er dog ikke slået igennem på miljøtilstanden, bl.a. fordi belastningen fortsat er for høj og på grund af frigivelse af tidligere udledt fosfor fra søbunden. Vandkvaliteten afhænger i høj grad også af forholdene i Hinge Sø, som ligger opstrøms Alling Sø.

Belastning og indsatsbehov

Belastningen til søen kommer fra et ganske stort opland. I vandplanen er belastningen ved baseline i 2015 opgjort til 5,12 tons fosfor pr. år. Der er behov for yderligere indsats overfor den eksterne belastning for at opfylde miljømålet. Vandplan-indsatsen er opgjort til i alt 1,119 tons fosfor, som blandt andet skal ske ved etablering af fosfor-vådområder.

På baggrund af vandplanens indsatsprogram for at nedbringe belastningen med fosfor og den aktuelle miljøtilstand i Alling Sø er det Silkeborg Kommunes vurdering, at det bør sikres, at der ikke er væsentlig risiko for yderligere tilførsel af fosfor til søen fra andre kilder.

Det vurderes, at det fosforudledningen fra det ansøgte projekt, ikke i sig selv vil kunne påvirke tilstanden af Alling Sø væsentligt i negativ retning. Der lægges vægt på, at der hovedsagligt er tale om udrænedede sandjorder, hvor der ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens fastlagte niveauer ikke er risiko for at ændre tilstanden i Alling Sø med hensyn til vandkvalitet og rekreative interesser.

8.6.2 Randers Fjord

Ca. 551,4 ha af det samlede udbringningsareal afvander til Randers Fjord. Selvom der er et lidt lavere dyretryk på aftalearealerne, så forudsætter Silkeborg Kommune, at der er den samme udvaskning af kvælstof fra gylleaftalearealerne som der er fra de ejede og forpagtede arealer.

Kystvandene tilknyttet Hovedvandoplandet Randers Fjord omfatter selve Randers Fjord inklusiv kystvandet umiddelbart ud for indsejlingen til Randers Fjord samt Grund Fjord. Kystvandene er opdelt i 3 særskilte vandområder: Randers Fjord fra Randers til Mellerup, Randers Yderfjord og Grund Fjord. Randers Yderfjord har et vandområdeareal på 18,2 km² og et oplandsareal på 3055 km². Randers Fjord fra Randers til Mellerup har et vandområdeareal på 6,2 km² og et oplandsareal på 3150 km². Grund Fjord har et vandområdeareal på 1,9 km² og et oplandsareal på 266 km². I alt er fjorden 26,3 km² stor med et oplandsareal på 6671 km².

Dele af Randers Fjord er en del af EF-fuglebeskyttelsesområde, EF-habitatområde og Ramsar-område. Fra Uggelhuse er Randers Fjord en del af EF-habitatområde nr. 14 "Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord". Fra Mellerup og til Udbyhøj er fjorden en del af EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 15 og Ramsar-område nr. 11.

De marine områder af Randers Fjord, som omfatter Randers Yderfjord, Randers Fjord fra Randers til Mellerup og Grund Fjord, er omfattet af miljømålet "god økologisk tilstand" i Vandplan 2010-2015 for hovedvandopland Randers Fjord.

Grund Fjord og den inderste del af Randers Fjord er udlagt med generel målsætning i Regionplan 2005 for Århus Amt. Fra Uggelhuse og til Udbyhøj har fjorden skærpet målsætning i Regionplan 2005. Målsætningen for Randers Fjord er ikke opfyldt, idet miljøtilstanden er kraftigt påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer til fjorden og dens opland.

Ifølge vandplanen er landbrugsaktiviteter den dominerende årsag til påvirkning af Randers Fjord med kvælstof (66 %). Fosfor fra det åbne land udgør 77 % af den samlede belastning, men bidraget er ikke opsplittet på landbrug og andre diffuse kilder, som det er tilfældet for kvælstof. Ifølge vandplanen tilføres Randers Fjord i alt ca. 3500 tons kvælstof og ca. 100 tons fosfor årligt som gennemsnit for perioden 2005-2009. Silkeborg Kommune har ikke kendskab til nyere opgørelser.

Der er ikke målopfyldelse for miljøkvaliteten i Randers Fjord, idet dybdegrænsen for ålegræs i Randers Yderfjord ikke er opfyldt, og observationer af iltsvind/trådalger/bundfauna mv. i de resterende områder af fjorden ikke understøtter målopfyldelse.

Indsatsprogrammet i vandplanen med hensyn til påvirkning af Randers Fjord er et krav om en reduktion af kvælstoftilførslen på 460 tons/år. Specifikke tiltag over for husdyrbrug indgår ikke i indsatsprogrammet for kvælstof. Der er ikke angivet en indsats for fosfor, men i vandplanen anføres, at der er behov for at sikre en fortsat progressiv reduktion af fosforpåvirkningen af kystvandområderne fra diffuse kilder (herunder især landbruget) og punktkilder. Belastning med kvælstof og fosfor fra spildevand og landbrugsarealer i Silkeborg Kommune er medvirkende årsag til, at målsætningen ikke er opfyldt.

Oplandet til Randers Fjord er af staten udpeget som opland til meget kvælstof-sårbar Natura 2000-vandområde. Ifølge Statens reviderede nitratklassekort er kvælstoftilbageholdelsen 76 – 100 % i den del af oplandet til Randers Fjord, som ligger i Silkeborg Kommune, hvorfor det generelle beskyttelsesniveau som udgangspunkt kan anses for tilstrækkeligt.

Den del af oplandet til Randers Fjord, som ligger indenfor Silkeborg Kommune, er på Statens kortværk registreret som opland til Natura 2000-område, der er overbelastet med fosfor.

Kvælstof

Ifølge sårbarhedskortlægningen i forbindelse med husdyrgodkendelsesloven er Randers Fjord et meget sårbart område med hensyn til belastning med kvælstof. Ifølge Statens reviderede nitratklassekort er kvælstoftilbageholdelsen 75 – 100 % i den del af oplandet til Randers Fjord, som ligger i Silkeborg Kommune. Dette medfører ifølge det generelle beskyttelsesniveau, at der ikke skal stilles kvælstof-krav på de ansøgte arealer. Ifølge oplysninger fra Miljøportalen er kvælstofreduktionspotentialt for de dele af kommunen, som alene afvander til Tange Sø 82 %. Silkeborg Kommune tolker nitratklassekortet som nyeste viden om kvælstof-tilbageholdelsespotentialt i kommunens andel af oplandet til Randers Fjord og finder derfor ikke grundlag for, at hele eller dele af udbringningsarealet på grund af lokale forhold bør skifte nitratklasse.

Habitatvurdering for Randers Fjord

EU's habitatdirektiv er i Danmark udmøntet i miljømålsloven. Ifølge habitatdirektivets artikel 6 kan kommunen ikke give tilladelse til et projekt, som vurderes at ville skade et internationalt naturbeskyttelsesområde, og ifølge artikel 12 om strengt beskyttede arter må kommunen ikke give tilladelse til noget, der kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de arter, der er omfattet af direktivets bilag IV.

Habitatområdet Randers Fjord er i nitratklassekortlægningen i husdyrgodkendelses-lovgivningen klassificeret som meget sårbart. Ifølge basisanalysen for området i forbindelse med vandplanlægningen i henhold til miljømålsloven er Randers Fjord overbelastet med kvælstof, og kvælstofbelastning anses for at være en trussel imod at opnå gunstig bevaringsstatus.

Kommunen skal foretage en vurdering af, om det ansøgte projektet kan medføre skade på habitatområdet Randers Fjord som følge af nitratudvaskning.

Påvirkning fra projektet i kumulation med andre projekter - Udvikling i husdyrtrykket

Udtræk for det centrale husdyrregister (CHR) viser, at det samlede antal af dyreenheder inden for oplandet til Randers Fjord siden 2007 generelt har været faldende. Etableringer og udvidelser af husdyrbrug er således blevet modsvaret af nedlæggelser af andre husdyrbrug. Kommunens øvrige viden om ophørte husdyrbrug og meddelte tilladelser/miljøgodkendelser, som endnu ikke er udnyttede, giver ikke anledning til justering af udviklingstendensen for husdyrtrykket i oplandet. Det vurderes endvidere, at andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse og dambrug, ikke har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007.

Da dyretrykket og den samlede nitratudvaskning fra Gudenå-oplandet til Randers Fjord har været faldende siden 2007 vurderes det, at det ansøgte i kumulation med andre husdyrprojekter (andre projekter) i oplandet ikke vil have en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000 område, og at det generelle beskyttelsesniveau vil være tilstrækkeligt for at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af habitatområdet, Randers Fjord.

Påvirkning fra projektet i sig selv

Randers Fjord er klassificeres som et meget sårbart vandområde, da fjorden kan karakteriseres som et lukket bassin med ringe vandudskiftning. Fjorden omfatter habitat-naturtypen flodmundinger (naturtype nr. 1130). Da der er tale om et meget sårbart vandområde, skal nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug være mindre end 1 % af den samlede nitratudvaskning til fjorden (fra Gudenå-oplandet), for at det uden rimelig videnskabelig tvivl kan udelukkes, at projektet ikke medfører skadesvirkninger på habitatområdet.

Der udbringes ca. 53.880 kg N på de 551,4 ha. Udvasning med overfladevand er beregnet i det digitale ansøgningssystem til 63,8 kg N pr. ha eller i alt 35.179,3 kg N pr. år.

Den samlede årlige kvælstofudledning til Randers Fjord er beregnet til 6330,3 kg N/år. Heraf udgør bidraget fra husdyrgødning ca. 3,5 kg N/ha. Det samlede bidrag fra husdyrgødning er på 347,4 kg N pr. år ($3,5 \text{ kg N/ha/år} * 551,4 \text{ ha} * 0,18$). Denne beregning er baseret på oplysninger fra Miljøportalen, hvoraf det fremgår, at det umålte kvælstofreduktionspotentiale er 82 %. Ifølge vandplanen tilføres Randers Fjord i alt ca. 3500 tons kvælstof som gennemsnit for perioden 2005-2009. Den samlede tilførsel af kvælstof fra Gudenå-oplandet vurderes at være ca. 2.919 tons kvælstof. Det ansøgte projekt bidrager således maksimalt med **0,01 %**. Da projektet bidrager med under 1 % af den samlede nitratudvaskning via Gudenåsystemet vurderes det, at det ansøgte ikke i sig selv vil have en skadevirkning på habitatområdet Randers Fjord.

Det er Silkeborg Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en skadesvirkning på Natura 2000-området Randers Fjord, hverken i sig selv eller i kumulation med andre planer og projekter.

Fosfor

Fosforoverskuddet er beregnet til 5,4 kg P/ha/år på de ejede arealer i ansøgt drift. Det svarer til et samlet fosforoverskud på ca. 2977,6 kg P pr. år på de ejede arealer i oplandet til Randers Fjord med den producerede og modtagne mængde husdyrgødning.

Silkeborg Kommune har vurderet alle nye udbringningsarealer for tabsrisiko for fosfor. For at afgøre, om et areal er drænet eller ej, har kommunen anvendt kortmateriale fra Hedeselskabet, luftfotos (ortofoto) og høje og lave målebordskort. Ved vurderingen er lagt vægt på arealernes beskaffenhed med hensyn til jordbundstype, nærhed til vandløb, skrånende partier mod vandløb/sø, dræning og lavbund. Ved vurderingen indgår størrelsen af det ansøgte fosforoverskud på 5,4 kg P pr. ha pr. år. Risikovurderingen har ikke medført at marker eller dele af marker er placeret i forskellige fosforklasser.

Der er i vurderingen af de enkelte arealers risiko for fosfortab bl.a. lagt vægt på, om arealerne står i tæt forbindelse med vandmiljøet via dræn og vandløb. Størrelsen af det ansøgte fosforoverskud indgår også i vurderingen.

Kommunens samlede vurdering af arealerne er, at der trods det relativt høje fosforoverskud ikke er risiko for at Randers Fjord eller Alling Sø påvirkes væsentligt i negativ retning. Der lægges vægt på, at der hovedsagligt er tale om udrænedede sandjorder, hvor der ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens fastlagte niveauer ikke er risiko for at ændre tilstanden i Alling Sø med hensyn til vandkvalitet og rekreative interesser.

8.6.3 Habitatvurdering for Skive Fjord

Oplandet til Skive Fjord, Lovns og Risgårde Bredning er i nitratklassekortlægningen klassificeret som sårbart Natura 2000 område. Limfjorden er overbelastet med kvælstof, som anses for at være en trussel imod at opnå gunstig bevaringsstatus. Kommunen skal derfor foretage en vurdering af om det ansøgte projektet kan medføre skade på habitatområder som følge af nitratudvaskning.

Skive Fjord er en del af Limfjorden og står i forbindelse med Lovns Bredning, som er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde (14) *Lovns Bredning*, og EF-habitatområde (30) *Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simensted og Nørre Ådal, Skarvad Bæk*. Fjorden afvander desuden til Løgstør Bredning, som er del af EF-fuglebeskyttelsesområde (12) *Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage*, EF-habitatområde (16) *Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg* og Ramsarområde (6) *Vejlerne og Løgstør Bredning*.

Oplandet til Skive Fjord, Lovns og Risgårde Bredning er på 144.300 ha og er domineret af landbrugsarealer, som udgør ca. 70 %, hvilket svarer til et landbrugsareal på ca. 101.000 ha.

De mest betydende forurenende stoffer i Limfjordens opland er næringsstofferne kvælstof og fosfor, iltforbrugende organiske stoffer og miljøfarlige stoffer. Den største påvirkning med kvælstof sker fra landbruget. 63 % af afstrømningen af kvælstof fra oplandet til Limfjorden sker som en diffus udledning fra landbrugsarealer.

Risikoanalysen har vist, at hele fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålene i 2015. Årsagen hertil er en for stor tilførsel af næringsstoffer fra land.

Påvirkning fra projektet i kumulation med andre projekter - Udvikling i husdyrtrykket

Inden for oplandet er der sket en strukturudvikling i husdyrproduktionen, idet Miljøstyrelsens opgørelse over dyretrykket i danske vandoplande viser at antallet af DE i oplandet er stigende fra år 2007 til i dag.

Etableringer og udvidelser af husdyrbrug er således ikke blevet modsvaret af nedlæggelser af andre husdyrbrug. Kommunens øvrige viden om ophørte husdyrbrug og meddelte tilladelser/miljøgodkendelser, som endnu ikke er udnyttede, giver ikke anledning til justering af udviklingstendensen for husdyrtrykket i oplandet. Det vurderes endvidere, at andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse og dambrug, ikke har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007.

Da dyretrykket og den samlede nitratudvaskning til Skive Fjord, Lovns- og Risgårdbredning har været stigende siden 2007, vurderes det, at det ansøgte i kumulation, med andre husdyrprojekter og andre projekter i øvrigt i oplandet, kan have en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000 område i oplandet Skive Fjord, Lovns og Risgårde Bredning.

Kvælstofoverskuddet fra udspretningsarealerne i oplandet til Skive Fjord må derfor nedbringes svarende til overskuddet fra ren planteavl med brug af de i Miljøstyrelsens vejledning beskrevne metoder.

Udvaskningen af kvælstof til overfladevand, svarende til planteavlsniveau på arealerne i oplandet til Skive Fjord, er beregnet til 77,3 kg N/ha/år. Den maksimale udvaskning som er mulig på resten af arealerne er på 62,3 kg N/ha/år. Den vægtede gennemsnitlige maksimale udvaskning er på 64,5 kg N/ha/år. Den ansøgte samlede udvaskning fra arealerne er på 63,8 kg N/ha/år. Ansøgningen overholder dermed kravet om udvaskning svarende til planteavlsniveau på arealerne i oplandet til Skive Fjord. Beregningerne fra husdyrgodkendelse.dk fremgår af nedenstående tabel 8.5.2

Tabel 8.5.2 Beregninger fra husdyrgodkendelse.dk.

	Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kg N/ha)
DE _{max} : DE reduktionsprocent: 100,00 %	1,40	65,6
DE _{reel}	1,10	63,8
	Udvaskning (kgN/ha)	
Udvaskning svarende til et plantebrug	60,3	
Merudvaskning fra husdyrbrug	3,5	
	Maksimalt Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kgN/ha)
Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE _{max}) på arealer uden krav om udvaskning svarende til et plantebrug. DE reduktionsprocent: 100,00 % Omfatter: 85,03 % af arealet	1,40	62,3
Udvaskning svarende til et plantebrug: 14,97 % af arealet		77,3
Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE _{max}) på arealer med krav om udvaskning svarende til et plantebrug. DE reduktionsprocent: 100,00 % Omfatter: 14,97 % af arealet	1,40	84,2
Vægtet maksimal udvaskning på bedriften		64,5

Påvirkning fra projektet i sig selv

Skive Fjord kan karakteriseres som et lukket bassin, hvorfor nitratudvaskningen fra husdyrbruget skal være mindre end 1 % af den samlede nitratudvaskning til fjorden, for at det uden rimelig videnskabelig tvivl kan udelukkes at projektet ikke medføre skadesvirkninger på tilknyttede habitatområder.

Nitratudvaskningen fra rodzonen er beregnet til 77,3 kg N/ha/år. Bidraget fra husdyrgødningen er beregnet til 3,5 kg N/ha/år, via www.husdyrgodkendelse.dk

Ca. 67,1 ha udspretningsarealer (nye) afvander via Karup Å til Skive Fjord/Limfjorden. Idet kvælstofreduktionspotentialiet ifølge nitratklassekortlægningen er 82 % i oplandet, kan det beregnes, at udspretning af husdyrgødning på arealerne vil påvirke fjorden med i alt ca. 42,3 kg N/år.

Den samlede tilførsel af kvælstof til Skive Fjord vurderes at være ca. 1.039.250 kg N/år.

Ifølge kommunens beregninger vil det ansøgte udgøre 0,005 pct. af den samlede udvaskning til Skive Fjord. Det vurderes, at det ansøgte ikke i sig selv vil have en skadevirkning på habitatområderne tilknyttet fjorden.

Det er Silkeborg Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt ikke vil medføre skadevirkning på Natura 2000-områder tilknyttet Skive Fjord, hverken i sig selv eller i kumulation med andre planer og projekter.

Fosfor

Oplandet til Skive Fjord ligger ifølge Statens kortværk udenfor opland til Natura 2000-område, der er overbelastet med fosfor. Der stilles derfor ifølge beskyttelsesniveauet i bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen ikke krav til fosfor, der rækker ud over de generelle harmoniregler.

Aftalearealer

Der er ingen nye aftalearealer i ansøgningen om tillæg til miljøgodkendelse.

Konklusion overfladevand

EU's habitatdirektiv er i Danmark udmøntet i Miljømålsloven. Ifølge habitatdirektivets artikel 6 kan kommunen ikke give tilladelse til et projekt, som vurderes at ville skade et internationalt naturbeskyttelsesområde, og ifølge artikel 12 om strengt beskyttede arter må kommunen ikke give tilladelse til noget, der kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de arter, der er omfattet af direktivets bilag IV. Udvaskning af kvælstof og fosfor fra de ansøgte udbringningsarealer vil efter kommunens vurdering jf. ovenstående ikke kunne medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områderne Randers Fjord eller Skive Fjord.

Alling Sø anses ikke for særskilt kvælstoffølsom. Da husdyrloven ikke giver mulighed for at stille vilkår for fosforoverskuddet på særlige risiko-arealer, er det væsentligt, at fosforhusholdningen på bedriftsniveau er af en størrelsesorden, som sikrer tilstrækkelig beskyttelse. Silkeborg Kommune har foretaget en konkret vurdering af de enkelte arealer, placeret særlige risikoarealer i fosforklasser og beregnet at bedriftens samlede fosforoverskud på 5,4 kg/ha overholder bestemmelserne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og 4.

På baggrund af beregninger og en konkret vurdering af de enkelte arealer og det samlede projekt vurderes det, at der ikke er væsentlig risiko for påvirkning af vandkvaliteten i de berørte søer og dermed heller ikke af badevandskvaliteten i søerne.

Ved vurderingen er der lagt vægt på nærhed til vandområderne, graden af dræning, lavbund, arealernes beskaffenhed i øvrigt og fosforoverskuddet. Der stilles derfor også vilkår om den maksimale kvælstof- og fosformængde der må udbringes på de ansøgte arealer hvert år.

Vilkår

Der må højst udbringes 44.356,8 kg N pr. år og 10.504,5 kg fosfor pr. år på bedriftens udbringningsarealer og aftalearealer (bilag 2)

Bilag

- Bilag 1 Ansøgers beregning af den opnåelige ammoniak emissionsgrænseværdi.
- Bilag 2 Udspretningsarealer
- Bilag 3 Situationsplan for Vester Bordingvej 1

Bilag 1 Ansøgers beregning af den opnåelige ammoniak emissionsgrænseværdi.

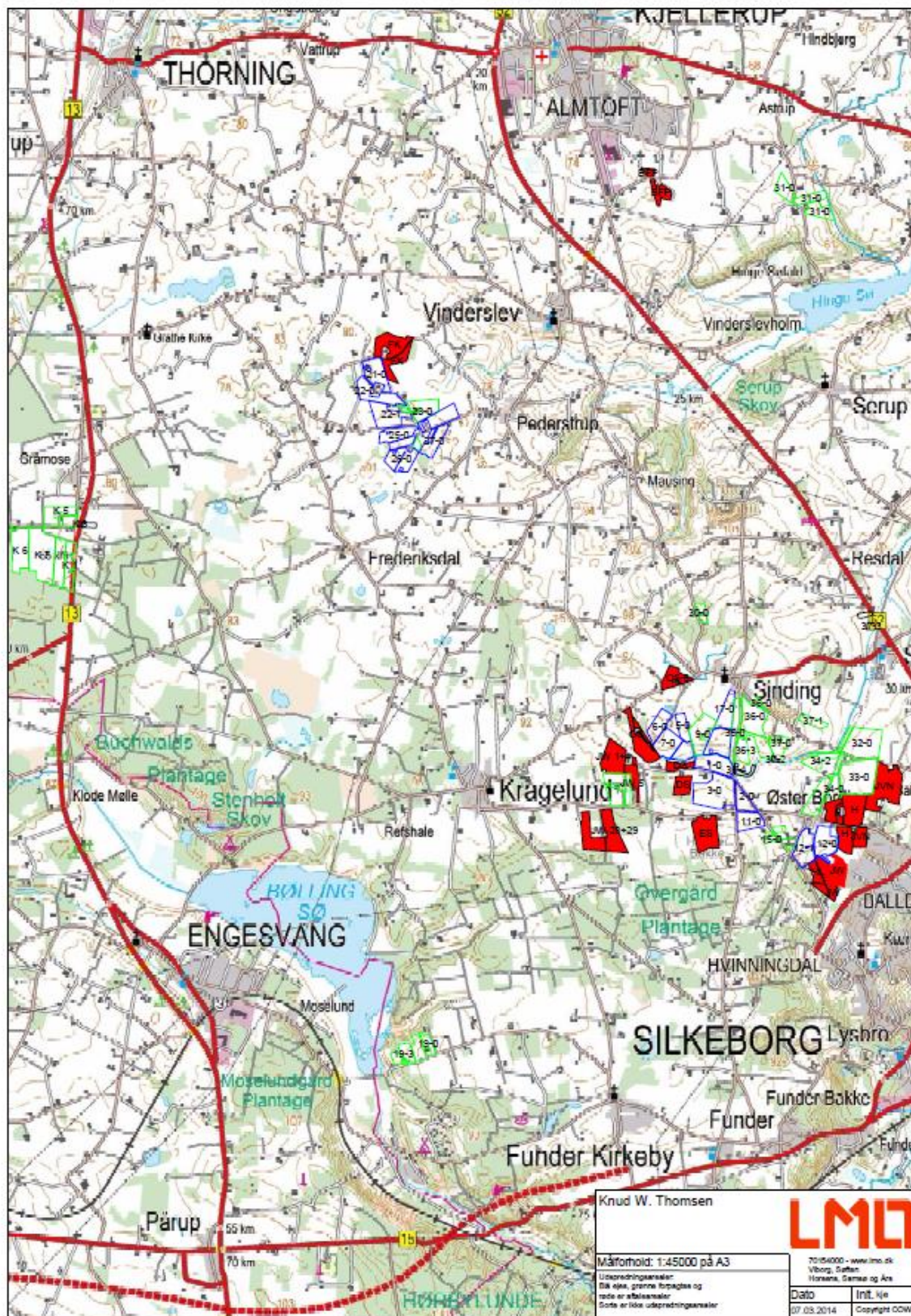
Søer med pattegrise til fraværing		Nye IT-ansøgninger indsendt efter 10. april 2011					Emissionsgrænseværdi, stald + lager			BAT niveau		
Anlæg	Staldtype	Antal årssoer	Antal DE	Fraværningsvægt	Fraværende pr årsso	Korrigeret for fraværningsvægt	< 250 DE 1.075 årssoer	< 250-750 DE 1.075 - 3.225 årssoer	> 750 DE > 3.225 årssoer	< 250 DE 1.075 årssoer	< 250-750 DE 1.075 - 3.225 årssoer	> 750 DE > 3.225 årssoer
Nye anlæg	Både drægtighed og farestald	0	350	7,3	27,5	0	2,53	2,45	2,12	0,00	0,00	0,00
	Drægtighedsstald	713	350	7,3	27,5	0	1,77	1,71	1,48	1262,72	1221,80	1058,09
	Farestald	696	350	7,3	27,5	0	0,76	0,73	0,64	528,28	511,14	442,68
Eksisterende anlæg	Lebe- drægtighedsstalde Individuel opstaldning, fuldspaltegulv	0					2,48	2,48	2,48	0,00	0,00	0,00
	Lebe- drægtighedsstalde Individuel opstaldning, delvist	237					1,74	1,74	1,74	412,38	412,38	412,38
	Lebe- drægtighedsstalde Løsgående, delvis spaltegulv	0					2,11	2,11	2,11	0,00	0,00	0,00
	Lebe- drægtighedsstalde Løsgående, dyestroelse + gylle	250					2,24	2,24	2,24	560,00	560,00	560,00
	Farestald Kassestier, fuldspaltegulv	0					1,43	1,43	1,43	0,00	0,00	0,00
	Farestald Kassestier, delvist spaltegulv	504					0,75	0,75	0,75	378,00	378,00	378,00
	I alt									3141,37	3083,32	2851,13

Smågrise (7,4 - 32 kg)		Antal smågrise	Antal DE	Indgangsvægt	Afgangsvægt	Korrigeret for ind- og afgangsvægt	< 250 DE 80.000 smågrise	< 250-750 DE 50.000 - 150.000 smågrise	> 750 DE 150.000 smågrise	< 250 DE 50.000 smågrise	< 250-750 DE 50.000 - 150.000 smågrise	> 750 DE 150.000 smågrise
Nye anlæg	- Alle	34500	173	7,4	32	1,00	0,0368	0,0372	0,0326	1262,45	1283,70	1124,48
	Fuldspaltegulv	0		7,2	32	1,01	0,0916	0,0916	0,0916	0,00	0,00	0,00
Eksisterende anlæg	Drænet gulv	0		7,4	32	1,00	0,0810	0,0810	0,0810	0,00	0,00	0,00
	Delvis spaltegulv	3900		7,2	32	1,01	0,0433	0,0433	0,0433	168,72	168,72	168,72
I alt										1431,17	1452,42	1293,20

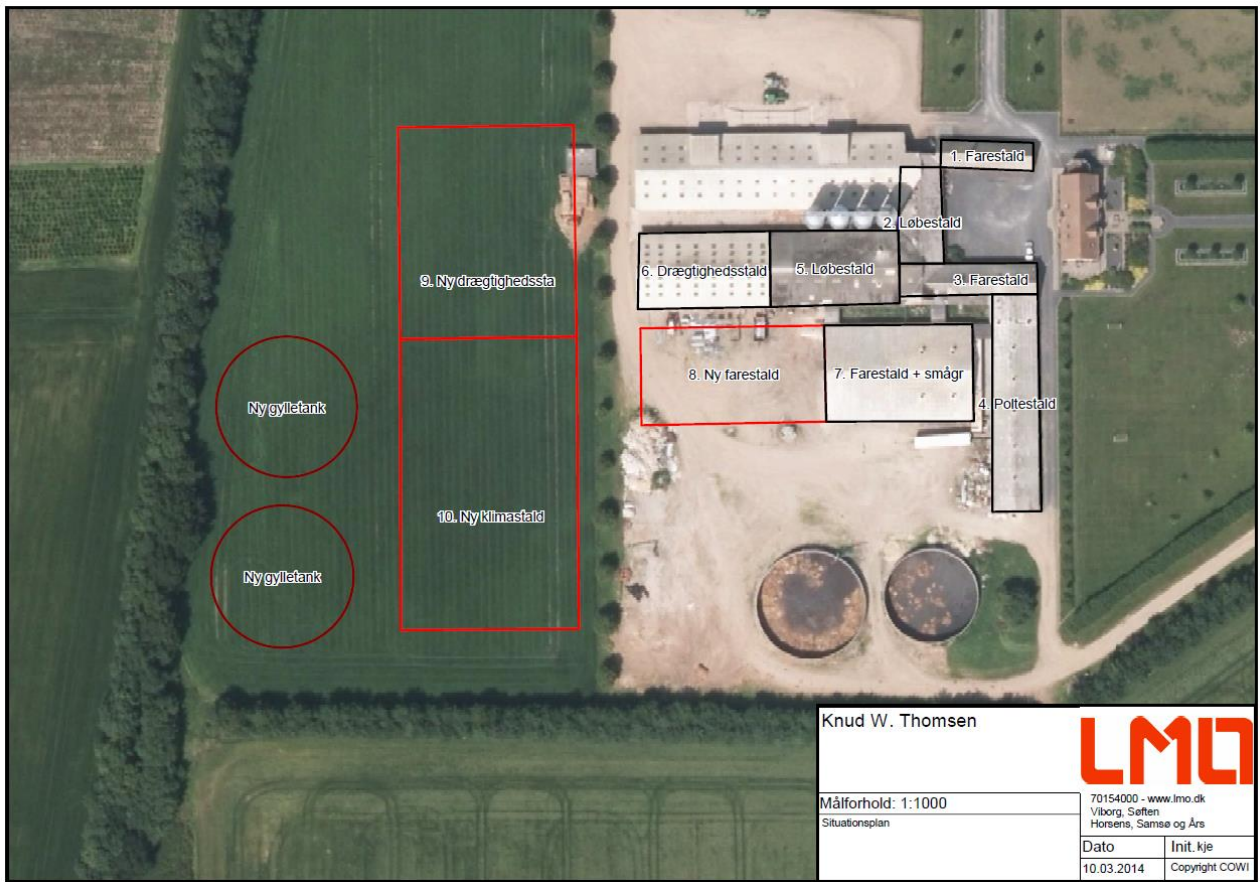
Slagtesvin (32-107 kg)		Antal slagtesvin	Antal DE	Indgangsvægt	Afgangsvægt	Korrigeret for ind- og afgangsvægt	< 210 DE 7.560 slagtesvin	< 210-750 DE 7.560 - 27.000 slagtesvin	> 750 DE 27.000 slagtesvin	< 210 DE 7.560 slagtesvin	< 210-750 DE 7.560 - 27.000 slagtesvin	> 750 DE 27.000 slagtesvin
Nye anlæg	- Alle	0	218	32	107	1,00	0,30	0,30	0,21	0,00	0,00	0,00
	Fuldspaltegulv	0		32	107	1,00	0,45	0,45	0,45	0,00	0,00	0,00
Eksisterende anlæg	Drænet gulv	0		32	107	1,00	0,40	0,40	0,40	0,00	0,00	0,00
	25 - 49 % fast gulv	800		32	107	1,00	0,36	0,36	0,36	287,68	287,68	287,68
	50 - 75 % fast gulv	0		32	107	1,00	0,31	0,31	0,31	0,00	0,00	0,00
I alt										287,98	287,98	287,98

	< 210 / 250 DE	210/250 - 750 DE	> 750 DE
Samlet ammoniakemission	4860,52	4823,72	4432,31

Bilag 2 Udbringningsarealer

Bilag 3 Situationsplan for Vester Bordingvej 1

Knud W. Thomsen		
Målforhold: 1:1000 Situationsplan		
70154000 - www.lmo.dk Viborg, Søften Horsens, Samsø og Års		
Dato	Init. kje	
10.03.2014	Copyright COWI	